

Kaflí 5.

Gildissvið verðtryggingar lánsfjármagns

Töluleg yfirsýn yfir gildissvið verðtryggingar lánsfjármagns er nauðsynlegur grundvöllur mats á áhrifum hennar til varðveislu lánsfjárstofns og á ávöxtun fjármagns. Til þessa hefur ekki verið samið neitt heildstætt yfirlit þessa efnis, heldur af ýmsum tilefnum gerð upp skipting takmarkaðra hluta fjármagnsmarkaðarins eftir lánskjörom. Sumir slíkra útreikninga hafa raunar haft annan aðaltilgang en að meta þessi stærðahlutföll, og þá einkum þann að meta jöfnuð verðtryggingar milli hliða efnahagsreiknings, sér í lagi í bankakerfinu. Hér verður hins vegar látið á reyna, hve langt verði komist með lánskjaragreiningu alls lánsfjármagns í landinu.

Ekki er öldungis einhlítt, hversu draga skuli upp slíka heildarmynd. Lánsfjármagn rennur milli ýmissa aðila á leið sinni frá upphaflegum fjársparnaði til endanlegra nota þess í efnislegri fjárfestingu. Einkum hefur gífurlega aukin verðbréfaútgáfa og þar með ört vaxandi verðbréfastofn valdið stóru auknum milliviðskiptum á báða bóga við frumfjármögnun sjálftrar útgáfunnar. Samtala verðbréfa- og lánastofns á öllum stigum slíkra milliviðskipta og hlutfall verðtryggðs fjár af slíkri samtölu hefur augljóslega ekki mikið efnislegt gildi samanborið við uppgjör heildar á endanlegu stigi án fleirtalningar. Slíkar eingildar samtölur koma fram í uppgjöri lánakerfisins á útmörkum þess án milliviðskipta. Skipulegt yfirlit milliviðskipta liggur að vísu ekki fyrir, og því ekki alveg einhlítt, hversu þau megi draga út úr heildarmyndinni. Það verður reynt að gera með því að stytta út þann verðbréfastofn, sem ljóslega gengur til þess að fjármagna útlán talin á vegum lánastofnana.

Framan af tímabili verðtryggingar, allt þar til skýrari stefna var mörkuð með lögum frá 1979, tíðkaðist verðtrygging sumra lána að ákveðnu hlutfalli, einkum á fjárfestingarlánum. Þess konar lánskjör er ekki unnt að sérgreina í viðamiklu töfluverki, né heldur væri handhægt að vinna frekar úr því. Hafa því öll slík kjör verið umreiknuð til lána með fullri verðtryggingu annars vegar og óverðtryggðra lána hins vegar, þar sem notast var við slíkar heimildir. Við beina upptöku þeirrar aðgreiningar úr ársreikningum varð að gera ráð fyrir, að sú merking væri lögð í skilgreininguna, þótt það sé ekki ætíð fullvíst að því er varðar fyrri árin.

Efni þetta fellur í fjóra meginflokka auk heildaryfirlits, sem fylgir á eftir í lok kaflans, um: 1. *Markaðsverðbréf*, 2. *Fjárfestingarlánasjóði*, 3. *Banka og sparissjóði*, og 4. *Lífeyrissjóði og tryggingarfélög*. Heimildir og áætlunaraðferðir eru mjög mismunandi eftir aðstæðum hvers þeirra um sig. Í textanum verður lýst lánskjaragreiningu þeirra hvers um sig og loks heildar, en aðeins getið nauðsynlegasta vinnsluskýringa. Tímabil yfirlitanna eru mismunandi, eftir því frá hvaða tíma nothæfar heimildir liggja

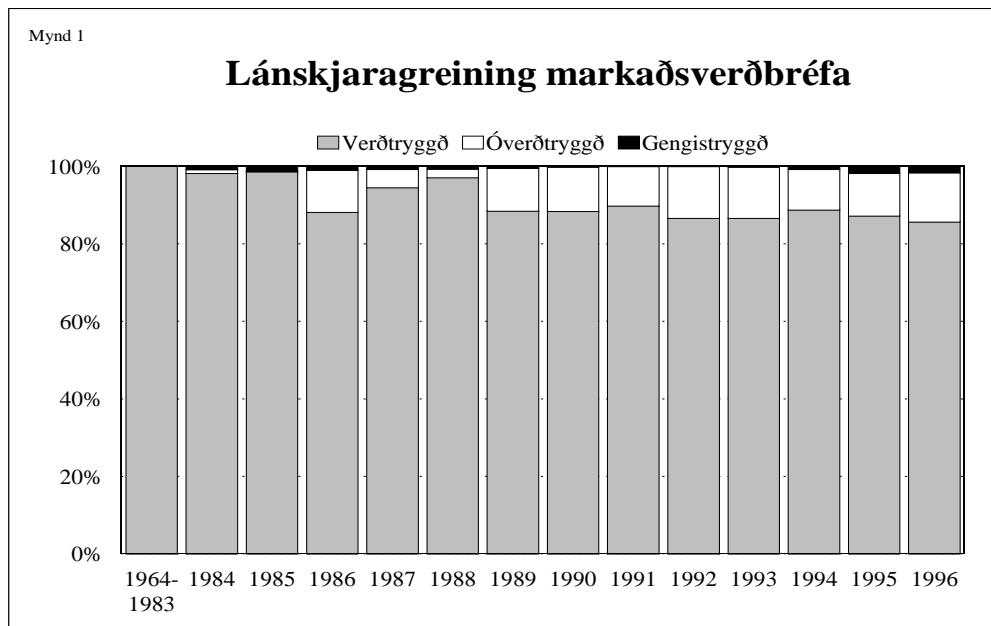
fyrir um verðtryggingu, ýmist frá 1964 eða 1968, en í heildaryfirliti er gerð fyllingar-
áætlun aftur til 1964, um heila flokka eða einstaka liði þeirra eftir atvikum. Ofangreind
röð flokkanna ræðst af því, hve snemma innan hvers þeirra verðtrygging hófst og hald-
bærar heimildir liggja fyrir.

Markaðsverðbréf

Verðtrygging lánsfjármagns var að vísu innleidd allra fyrst innan húsnæðislánakerf-
isins og þar með á vettvangi fjárfestingarlánasjóða, svo sem fjallað verður um í næsta
kafla. Hins vegar koma skýrar og ótvíræðar heimildir um verðtryggingu fyrst fram á
skuldabréfum, sem flokkast undir markaðsverðbréf, og er upphaf töfluverksins árið
1964 látið ráðast af því, og það því látið hefjast á þessari deild fjármagnsmarkaðarins.
Við það bætist, að verðtrygging var frá upphafi algert tilveruskilyrði verðbréfa, sem
selja skyldi sjálfstætt á markaði. Saga þessi hefst á verðtryggðum spariskírteinum
ríkissjóðs á síðari hluta árs 1964. Var útgáfa þeirra sprottin af víðtækum umræðum og
álitsgerðum um skilyrði og framtíð fjársparnaðar. Verðbólga lá þó í láginni það árið, en
hafði verið allmikil árin á undan, og rísandi þensla bar með sér teikn um vakningu
hennar á ný.

Spariskírteinin voru ein um hituna fyrstu átta árin til og með 1972 og jukust á þeim
tíma tuttugufalt að uppfærðum stofni, en um nærri áttfalt frá fyrsta heila árinu 1965,
svo sem fram kemur af töflu 1. Á árinu 1972 bættust happdrættisskuldabréf ríkissjóðs
við, verðtryggð að stofni en með nafnvöxtum úthlutuðum í formi vinninga. Jukust þau
fyrstu árin enn örar en spariskírteinin, enda einnig tengd hinu vinsæla markmiði að
ljúka hringvegi um landið. Þessi tvö verð- og ríkistryggðu form voru einráð í rúman
áratug, þar til 1984 að byrjað var að gefa út gengistryggð spariskírteini, þ. e. tengd við
SDR reikningseininguna. Sama ár var gerð endaslepp tilraun með óverðtryggða ríkis-
vixla, og var ekki haldið áfram á þeirri braut fyrr en á öðru ári þar frá, 1986. Svið
verðtryggingar var hins vegar fært út árið 1985 með banka- og sparissjóðabréfum og
bréfum atvinnuvegasjóða. Hér er þó eingöngu átt við almennar og markaðsskráðar
útgáfur þessara aðila, en áður og samtímis þessu voru sérstök skuldabréf gefin út,
einkum af hálfu fjárfestingarlánasjóða fyrir lánnum þeirra frá lífeyrissjóðum og inn-
lánsstofnunum. Árið 1986 bættust enn við bréf eignarleiga. Þessi aukna fjölbreytni á
vafalaust að nokkru rætur að rekja til setningar reglna um verðbréfavíðskipti og upp-
hafs Verðbréfaþings árin 1985-86.

Frá þessu má í meginráttum ráða í eftirgreindar meginstefnur á hverju hinna
þriggja lánskjarasviða. Verðtryggð bréfaútgáfa hélt áfram að breiðast út til þeirra fjár-
magnsmiðlara, sem bolmagn höfðu til útgáfu við skaplegum kjörum. Fór þar mest fyrir
húsbréfum, sem hófust árið 1989 og náðu að stofni fram úr spariskírteinum 1995. Af
hálfu húsnæðiskerfisins var einnig tekið að gefa út svokölluð húsnæðisbréf frá 1992 til
fjármögnunar á öðrum þáttum þess en húsbréfakerfinu, en þróun þeirra hefur verið
mun hægari. Loks hófst útgáfa markaðsskráðra skuldabréfa fyrirtækja og sveitarfélaga
árið 1994, og hafa bæði haft sæmilegan framgang. Þá er ógetið bréfa Atvinnutrygging-
arsjóðs útflutningsgreina, sem hafa naumast svo almennt gildi að vera tekin hér með.

Þau voru fyrst gefin út árið 1988, en hafa nú runnið skeið sitt á enda. Hið sama gildir um happdrættisbréf, að þau runnu út árið 1994.

Svo til samtímis þessu hafa óverðtryggð markaðsverðbréf þróast í tengslum við þá viðleitni að skapa annan valkost við hlið verðtryggingar og efla sveigjanleg viðbrögð á skammtíma fjármagnsmarkaði. Auk framhalds ríkisvixla og annarra bréfa að hámarki eins árs hófust banka- og sparisjóðavíxlar árið 1989 og ríkisbréf til lengri tíma en árs 1993, og hafa bæði tekið út talsverðan vöxt, einkum ríkisbréfin. Enda þótt meginþunginn hvíli enn á verðtryggða sviðinu, hefur hið óverðtryggða létt merkjanlega á því. Hið sama verður ekki sagt um gengistryggð bréf, sem að vísu hafa gagnast nokkuð sem öryggisventill gagnvart gengisbreytingum allra síðustu árin. Slík bréf banka og sparisjóða hófust 1993, en hafa haldist í aðeins nokkur hundruð milljónum.

Heildarniðurstaða þessarar lánskjaragreiningar markaðsverðbréfa er sú, að verðtrygging var einráð fram til 1983. Næstu árin var vægi óverðtryggðra bréfa mjög rykkjótt á bilinu um 2-12%. Frá árunum 1989-91 hefur hlutfall verðtryggingar farið heldur lækkandi, úr 88-89% í 86-87%, óverðtryggt hlutfall sveiflast milli 10 og 13%, en gengistrygging ætíð verið lítilvæg, mest tæp 2%.

Tæpast er tímabært að fjölyrða um framtíðarhorfur lánskjara á þessum markaði. Þó eru megindrættir að skýrast. Skammtíamarkaður er kominn til nokkurs þroska. Stærð hans mun sennilega takmarkast til frambúðar við reiðufjárþarfir til næstu ára hverju sinni, en verður að auki háður tímarófi vaxta (vaxtakúrfunni) og afstöðu markaðsaðila til hennar. Meginhluti verðbréfastofnsins virðist munu framvegis sem hingað til þjóna langtíma fjármögnunarhlutverki á aðra hlið og lífeyrisviðbúnaði á hina. Þá eru markaðsverðbréf það svið, sem ætlað mun að lúta til frambúðar sveigjanlegum ákvörðunum

markaðarins um lánskjaraforn. Eigi að síður er líklegt, að lenging lágmarkstíma verðtryggðra skuldabréfa í 5 ár um næstu áramót og enn frekar í 7 ár í ársbyrjun 2000 muni þvinga val lánsforma nokkuð, einkum til að byrja með. Verði þau því stökkuð nokkuð upp á þessu lengdarbili til aukningar á vægi óverðtryggðra bréfa, eða tilsvareandi eyða myndist í tímarófið á þessu bili, einnig einkum til að byrja með. Valið þarna á milli mun einkum verða háð almennu trausti á verðstöðugleika til 5-7 ára og einnig viðhorfum til hagræðis af styttri bréfunum.

Gengistryggði markaðshlutinn má hins vegar enn teljast í hvítavöðum. Þar kemur önnur vídd til skjalanna, þvert á tímavíddina. Framan af var einkum reynt að setja undir skammtíma gjaldeyrisleka tengdan gengisóvissu, en hefur ekki skilað meiru en hér er raunin. Með auknu trausti í gengismálum skipta arðgjöf og áhættudreifing meira máli. Mest af slíkum verðbréfakaupum hafa hins vegar beinst að erlendum útgáfum, sem hér eru ekki skráðar, enda ekki hluti af innlendum lánsfjármarkaði frá framboðshlið skoðað.

Fjárfestingarlánasjóðir

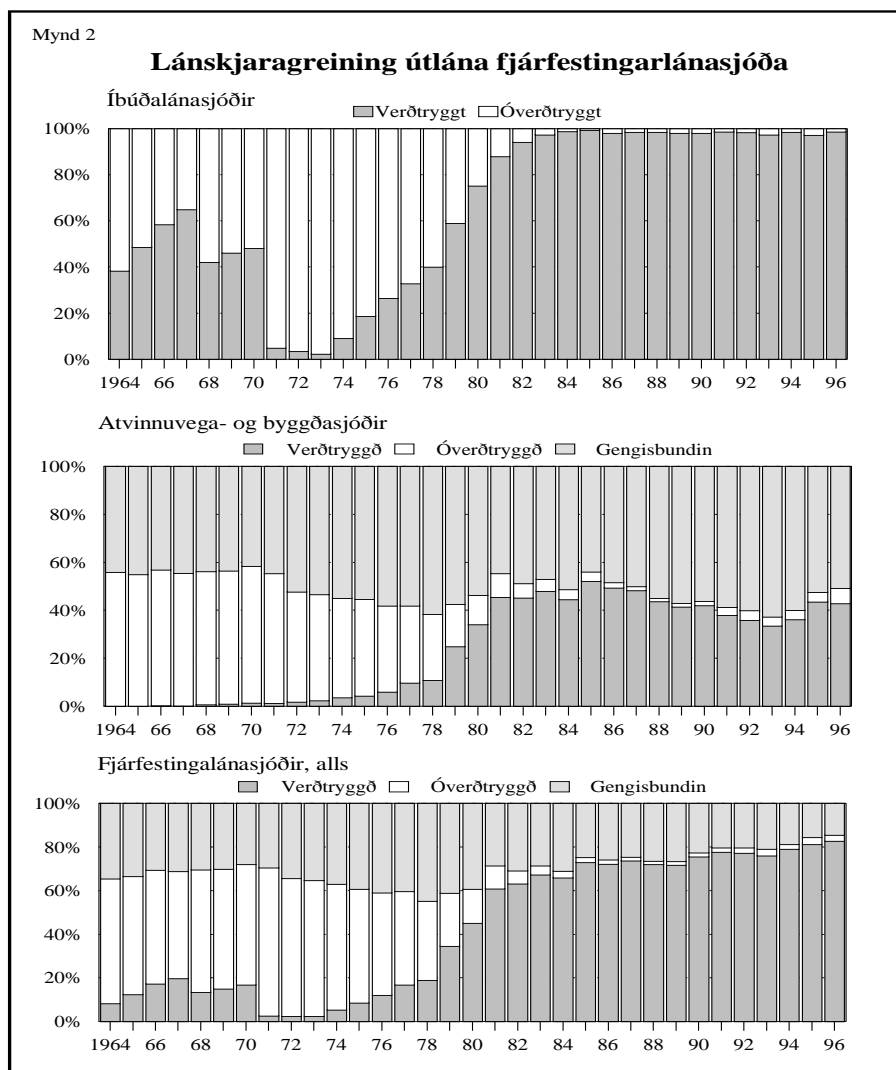
Svo sem fram kemur í kafla 2 um löggjöf og aðrar réttarheimildir til verðtryggingar, hófst hún með íbúðalánum og húsnæðissparnaði að tilteknu hlutfalli árið 1955. Ekki hefur þó tekist að finna nothæfar heimildir um stöðutölur verðtryggðra íbúðalána um langt árabil þar á eftir. Varð því að áætla uppbyggingu útlánastofnsins með því að reikna feril útlána hvers árs frá 1955 og stykkja stofna hvers árs saman úr þeim röðum. Var þó ekki talið byggjandi á slíkum tölum fyrr en 1964, þegar enn eldri útlán höfðu fjarað að mestu út, um leið og þörf var efnis til fyllingar með markaðsverðbréfum. Útlán einstakra atvinnuvega- og byggðasjóða 1964-71 voru áætluð með mjög grófum bakreikningi og getgátum út frá stofnum ársins 1972. Að öðru leyti er hér vísað til greinargerðar í lokin um heimildir og aðferðir. Hér verður því fjallað um innihald töflu 2 svo sem áreiðanlegt sé.

Megingreining er gerð milli *íbúðalánasjóða og atvinnuvega- og byggðasjóða*. Hinir fyrrgreindu hafa einungis notað innlent lánsfjármagn, og er því ekki um gengisbundin lán að ræða. Hinir síðargreindu hafa hins vegar notað verulegt erlent fjármagn, oft um þriðjung eða meira. Þar sem oftast var sjálfsagt mál að lána það út með hliðstæðum, gengisbundnum kjörum, var auk þrískiptingar heildarinnar talið áhugavert að sýna tvískiptingu innlenda lánsfjárens eftir verð- og óverðtryggðum kjörum, og á þetta bæði við um atvinnuvega- og byggðasjóði sérstaklega og um fjárfestingarlánasjóði í heild.

Byggingarsjóður ríkisins var einn sjóða um verðtryggingarhituna í fullan áratug frá 1955. Upphaf hennar þar átti rót að rekja til þeirrar rísandi stefnu að vernda og efla sparnað almennings fyrst á því sviði, þar sem samhengið við lífskjör og lífeyri var hvað ljósast. Um leið var leitast við að treysta gagnkvæmni í lánsréttindum og ábyrgð á afdrifum þess lánsfjár, sem aflað var til húsnæðisnota fyrir almenning. Þessi meginhugsun náði þó ekki til félagslega lánakerfisins, Byggingarsjóðs verkamanna, sem var að miklum hluta stutt framlögum hins opinbera, og mun verðtrygging ekki hafa verið

talin leggjandi á lánþega í því kerfi. Því var hún ekki innleidd þar fyrir en verðtrygging var orðin almenn regla árið 1980.

Óverðtryggð innlend lán voru líka almenn regla hjá atvinnuvega- og byggðasjóðum, þar til upp úr 1972 að Framkvæmdasjóður tók að afla verðtryggðs lánsfjár frá lífeyrissjóðum, en upp frá því breiddist verðtrygging smám saman út meðal þeirra. Lánasjóðir meginatvinnuvega voru verndaðir af löggjöf, og fyrir fjárþörfum þeirra séð með gjaldheimtu af hlutaðeigandi atvinnuvegum og af opinberri lánsfjáröflun. Stjórnir þeirra voru að mestu skipaðar fulltrúum samtaka atvinnuvega og þar með lánþega, og að auki flokkspólitískra fulltrúa. Áhugi á verðtryggingu fjárstofns sjóðanna vaknaði því ekki fyrir en veruleg töp höfðu orðið á eigin fé þeirra. Fyrst var verðtrygging því innleidd á ýmsum nýjum lánasjóðum og lánaflokkum, sem annars hefði lítt verið sinnt

eða urðu að bjarga sér sjálfir um fjármagn, svo sem Ferðamálasjóði, Framleiðnisjóði landbúnaðarins og Stofnlánadeild samvinnufélaga. Á vegum stærri sjóðanna var verðtryggingu einkum beitt við síður félagslega viðkvæma lánaflokka. Útbreiðsla verðtryggingar næstu árin fór svo talsvert eftir því, í hverjum mæli hlutaðeigandi sjóðum var stýrt út frá viðskiptalegum eða félagslegum viðhorfum. Þannig hóf Byggingarsjóður verkamanna hana ekki fyrr en 1980 sem fyrr segir, Byggðasjóður 1981 og Veðdeild Alþýðubanka 1983. Vannýting Iðnþróunarsjóðs á verðtryggingu lengst af stafaði hins vegar af þeirri sérstöðu sjóðsins að starfa að yfirgnæfandi hluta með erlent fjármagn. Að öðru leyti en hér er fram komið verður engin áhersla lögð á að lýsa lánskjaragreiningu einstakra lánasjóða, heldur meginflokka þeirra. Sökum sírýrnandi peningagildis verður þróun fjárhæða ekki lýst, heldur hlutfallstalna.

Íbúðalánasjóðir. Niðurstöður íbúðalánasjóða koma verulega á óvart. Forganga þeirra um verðtryggingu framan af árum hefur verið verulegum mun öflugri en ætla má, að menn geri sér almennt ljóst, og að sama skapi varð meira hrun hennar síðar, áður en almenn forysta um verðtryggingu varð ráðandi. Saga þessi hefst á 38% hlutfalli verðtryggingar af útlánastofni 1964, sem jókst jöfnum skrefum upp í 65% 1967, en á þessum árum voru ný lán Byggingarsjóðs ríkisins fullverðtryggð. Lækkun þessa hlutfalls af nýjum lánnum árið 1968, ásamt mikilli mögnun verðbólgu í kjölfar gengisfellinga, færði verðtryggingu snöggt í 42% af stofni 1968. Það hækkaði næstu tvö ár í 48% 1970, einkum við það að verðtryggði hluti stofnsins hélst betur uppi en hinn óverðtryggði, en síðan reið ólagið yfir. Árið 1972 var lögtekið, að verðtrygging ásamt vöxtum á lánnum allt frá 1964 skyldi nema að hámarki 7,75% á ári miðað við allan láns tímamann. Þetta olli því, að verðtrygging varð virk að aðeins sáralitlu hlutfalli, og hélt það gildi sínu gagnvart þessum lánaárgöngum upp frá því. Mat á hlutfallsgildi þessara áhrifa sýnir hrap stofnhlutfallsins í 5% 1971 og 3,5% og 2,3% næstu tvö ár á eftir. Loks árið 1974 tóku íbúðalánin að losa sig úr þessari klemmu með nýjum ákvæðum um verðtryggingu að hluta, fyrst 30% og síðan hækkaði upp frá því. Hlutfall verðtryggðra íbúðalána hækkaði því í 9% 1974 og síðan um 10 til 7 %-stig á ári í 40% 1978, og síðan mun stærri skrefum eftir að full verðtrygging var tekin upp 1979, upp í 75% 1980 og 94% 1982. Þaðan af nálgadist hlutfallið 100%, eftir því sem eldri lán fjöruðu út, en smávægileg bráðabirgða- og skammtímalán á reikningum íbúðalánasjóða hafa valdið því, að óverðtryggð lán þeirra hafa haldist um 1-3%.

Atvinnuvega- og byggðasjóðir. Frá upphafi réðist gengistenging lána þessara sjóða að mestu af erlendri lánsfjáröflun, nema í þeim tilvikum að félagslega sinnaðar sjóðsstjórnir tóku þá skuldbindingu á rekstur sjóðs síns með afdrifaríkum afleiðingum fyrir fjárhag hans. Verðtrygging kom hins vegar ekki almennt til skjalanna, þrátt fyrir verðtryggingarlögin frá 1966, fyrr en tilefni gafst með verðtryggðum lántökum og þrýst var á um það með nýjum lagasetningum um samsvörun útlánskjara við innlánskjör 1974 og enn frekar um samræmingu lánskjara fjárfestingarlánasjóða undir handleiðslu ríkisstjórnar 1975. Yfir árabilið 1966-73 hafði hlutfall verðtryggingar smástigið upp í 5,3% af innlendri fjármögnun og kjörum, eða í 2,5% af heildinni. Svo sem hlutföll þessi bera með sér, hafði erlend fjármögnun þessara sjóða hækkað í 53,4% af heild, en hún fór

yfir helming árið 1972. Frá þessu hélt þróun verðtryggingar áfram með vaxandi þunga, upp í 28,5% af innlendu fé 1978, en þó aðeins 11% af heild, þar sem samtímis hafði erlent lánsfé magnast upp í 62%, sem reyndist tímabundið hámark. Stærsta stökkið kom þó með nýju heildarlöggjöfni 1979, upp í 58% af innlendu fé og 25% af heild. Mótsvörun við þessari kjarþróun innan marka innlends lánsfjár féll að sjálfsögðu öll á óverðtryggð útlán, er lækkuðu úr 100% í byrjun í 94% 1973 og í 42% 1979. Af heild útlána atvinnuvega- og byggðasjóða lækkuðu óverðtryggð lán úr 56% 1964 í 44% 1963 og tæp 18% 1979. Gengistengd lán fóru sem fyrr segir vaxandi, úr 44% 1964 í 53% 1973 og 57% 1979. Var þá svo komið, að meginhluti útlánanna, eða 82%, naut verndar af annaðhvort verð- eða gengistryggingu. Á gildistíma laganna frá 1979 fór hlutfall verðtryggingar enn vaxandi stórum skrefum upp í 97% af innlendu lánsfé, á móti 3% óverðtryggðu, en hjaðnaði heldur síðan, í um það bil 90% á móti 10%. Þar sem hlutfall erlendra og gengisbundinna lána hækkaði enn í 55% 1988 og 60% og enn hærra 1992-94, náði hlutfall verðtryggingar af heildinni hámarkinu 52% 1985 og lækkaði í 44% 1988 og enn í 34-36% 1992-94, en samhliða því voru óverðtryggð lán yfirleitt um 4% af heild. Allra síðustu árin sljákkaði þó í gengisbundnum lánum, í 51% 1996, og námu þá verðtryggð lán um 43% og óverðtryggð rúmum 6% af heild. Af innlendu fé endar skiptingin það ár í 87% verðtryggt og 13% óverðtryggt.

Fjárfestingarlánasjóðir alls. Lánskjaragreining heildarútlána allra sjóðanna er að vísu niðurstaða mjög ólíkra aðstæðna á vettvangi íbúðalána- og atvinnuvegasjóða, en hefur eigi að síður upplýsingagildi. Í þessari heild vegast á annars vegar misjafnt vægi lánskjara í þessum flokkum og mjög misjafnt og breytilegt vægi þeirra af heildinni. Á þeim aldarþriðjung, sem tafla 2 nær yfir, hafa gerst þau ótrúlegu umskipti, að íbúðalánasjóðirnir hafa vaxið frá því, að útlán þeirra voru um þriðjungur til helmingur af stærð atvinnuvega- og byggðasjóða, til þess að vera um tvö og hálföld stærð þeirra. Sem hlutfall af heildinni voru íbúðalánasjóðir 22% 1964 á móti 78% hlutfalli hinna sjóðanna, en 1996 var hlutfallið orðið öfugt, 72% á móti 28%. Örast gerðist þessi breyting á árabílinu 1980-87, þegar verðtrygging íbúðalána var endurreist samhliða mikilli aukningu nýrra lánveitinga, en í lok þess komust íbúðalánin fyrst upp fyrir öll önnur sjóðalán. Þróun þessi er dæmigerð fyrir vaxandi uppfyllingu frumþarfa almennings, þegar þjóðarbúinu hefur vaxið svo fiskur um hrygg. Fleiri þróunarþættir eru þó hér að verki, svo sem vaxandi fjármögnun atvinnuvega eftir nýjum leiðum beinnar erlendar lántöku og verðbréfaútgáfu, samhliða því að slík fjármögnun íbúðalána hefur í auknum mæli farið um hendur sjóðakerfis þeirra. Áhrif þessara umskipta á þróun og afstöður lánskjara eru að sjálfsögðu þau, að sérkenni íbúðalána, einungis innlend fjármögnun og hátt hlutfall verðtryggingar af henni, hafa verið æ áhrifaríkari með tímanum. Saga heildarinnar er þannig samantekin endurtekning á sögum hinna tveggja meginflokka, með því vogaraflí sem hvor um sig hefur búið yfir.

Fram til 1970 var hlutfall verðtryggingar útlána sjóðanna af innlendu fé nánast eingöngu útþynnt hlutfall verðtryggðra íbúðarlána, á bilinu 13-29% af innlendu fé, á móti 87-71% hlutfalli óverðtryggðra. Við hrun verðtryggingar íbúðalána 1971 varð mjög jafnt á metunum með innan við 4% verðtryggð lán í heild. Frá 1974 tók verð-

trygging að rétta við, þó örar í íbúðalánum, en á tímamótaárinu 1979 höfðu metin jafnast með 59% verðtryggðum og 41% óverðtryggðum lánum í báðum flokkum og heild. Frá því jókst verðtrygging íbúðalána enn nokkuð örar og stefndi hærra, sem fyrr er greint, en heildarmeðaltalið hélst frá 1985 lítt breytt á bilinu 96-98% af innlendu lánsfé. Skoðuð út frá *hlutföllum af heild útlána* sýnist framvindan nokkuð flóknari. Erlend og gengisbundin lán námu um þriðjungi í upphafi, en lækkuðu niður í 28% 1970. Samhliða því léku verðtryggð lán á bilinu 8-20% og fremur hækkandi, en óverðtryggð á bilinu 49-57% og fremur lækkandi. Alvarlegur hnykkur kom í framvinduna næstu þrjú árin, sprottinn af hruni verðtryggingar íbúðalána, og féll metið hlutfall verðtryggingar af heild þá í 2,5%, en smáhjarnaði við í 35% 1979. Brestur á verðtryggingu á verðbólgu tímum virðist verða vatn á myllu erlendra lána, og jukust þau samhliða þessu upp í 45%, áður en tók að sljákka í þeim á ný. Á tímabili almennt ríkjandi verðtryggingar frá 1979, ásamt hækkandi hlutfalli íbúðalána, hefur verðtrygging vaxið upp í 83%, en óverðtryggð lán dvínað í 2-3% síðustu árin og erlend og gengistryggð lán fjárfestingarlánasjóða í 14-15%, allt sem hlutföll af útlánaheild.

Bankar og sparisjóðir

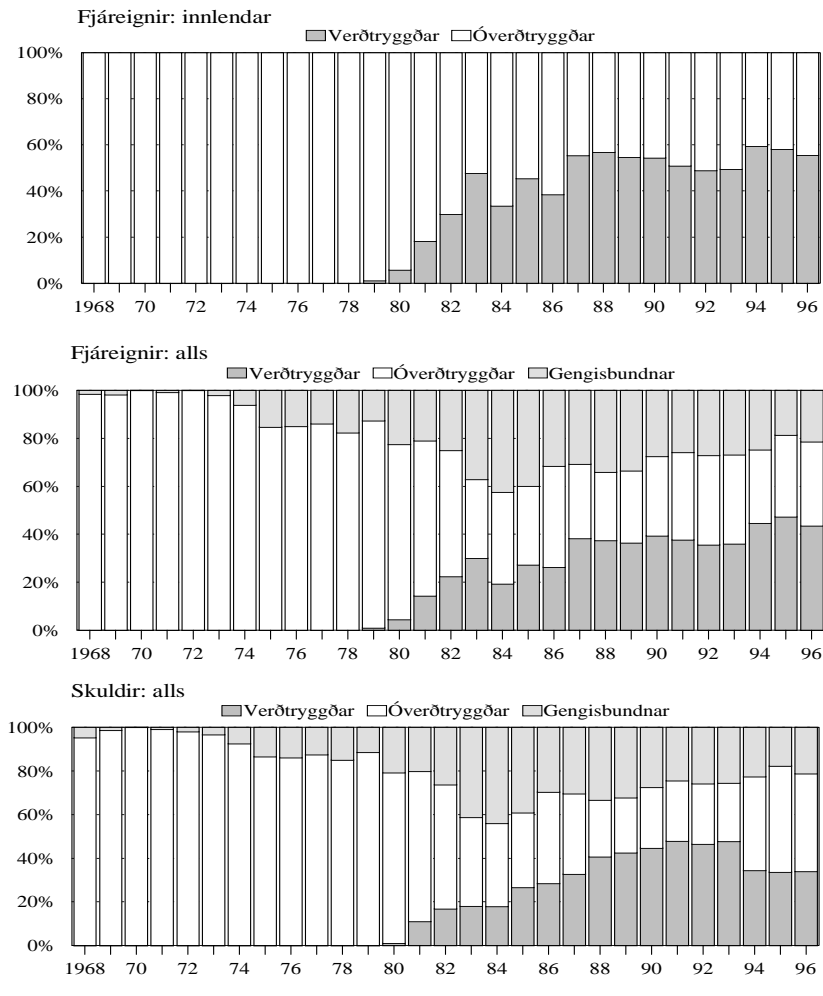
Þrátt fyrir almenna og heildstæða löggjöf um verðtryggingu fjárskuldbindinga árið 1966, sem ætlað var að beita gagnvart bankastofnunum, varð hún ekki að veruleika á vettvangi þeirra fyrr en með löggjöfinni 1979. Tímabilið 1968-78 er því tekið með í töflu 3 til þess annars vegar að sýna hlutdeild erlends lánsfjár og hins vegar til fyllingar inn í heildarmynd lánakerfisins. Í þessu tilviki liggur efnið svo fyrir, að auðvelt er að sýna lánskjaragreiningu á báðar hliðar efnahags, þótt einungis eignahliðin, eða útlánin, sé tekin með í heildaryfirlit lánakerfisins. Yfirlitið styðst við skýrslugerð tölfraeðisviðs Seðlabanka um verðtryggingarjöfnuð yfir meginhluta tímabilsins. Teknar eru inn á það allar fjáreignir og skuldir með tengsli við lánskjör, en ekki efnislegar eignir né eigið fé og skyldir uppgjörslíðir. Því er eignahliðin yfirleitt nokkru hærri en skuldahliðin, Sömuleiðis mun fleira tínt til en í útlánum fjárfestingarlánasjóða, enda eru mörkin milli útlána og reiðufjárreikninga óskýrari í bankarekstri.

Fram að 1979 voru öll útlán óverðtryggð, og öll innlán sömuleiðis til og með því ári. Taflan sýnir því aðeins vaxandi hlutdeild gengisbundinna út- og innlána, upp í 18% á úthlið og 15% á innhlið árið 1978. Hér er einkum um að ræða reikningsliðinn „endurlánað erlent lánsfé“, sem bankarnir tóku erlendis til handa þeim aðilum, sem leyfi fengu til slíkrar lántöku.

Frá 1979 þróaðist verðtrygging örar á útlánahlið og náði 48% af innlendu fé þegar árið 1983. Frá því lækkaði hlutfallið nokkuð, væntanlega sökum aukins vaxtafrelsis, en hélt þó hærra hlutfalli en innlánin til 1985 og aftur 1987. Innlánin fylgdu þó fast eftir frá 1980, og hækkaði verðtryggingarhlutfall þeirra samfellt í 31% 1983 og 44% 1985, og stóð hærra en á útlánum 1986, í 41% á móti 38,5%. Afstaðan milli þeirra snerist að vísu við árið eftir, en allt tímabilið 1988-93 var hærra hlutfall skulda (innlána) verðtryggt, 61-64% á móti 49-57% af fjáreignum (útlánum). Á þessum árum varð mismæmi verðtryggingar verulegt og við því snúist í vaxandi mæli. Síðustu þrjú ár töflunn-

Mynd 3

Lánskjaragreining banka og sparisjóða

ar fékkst lausn á þessu misvægi, eða því öllu heldur snúið við, með lækkun hlutfalls verðtryggðra skulda um nærfellt 20%-stig í 43-44% og hækkun þess á fjáreignahlið um 10%-stig 56-59%. Hér eru greind hlutföll af innlendu lánsfjármagni, og þarf því ekki að eyða orðum að móthlutfalli óvertryggðra liða.

Hlutföllin af heild lánsfjárins ráðast auk ofanritaðs af hlutfalli erlends og annars gengisbundins fjár, sem fór áfram hækkandi til 1984 upp í 42,5% á eignahlið og 44% á skuldahlið. Frá því fór það í meginráttum lækkandi um nærfellt helming í rúm 21% á báðar hliðar 1996. Þetta undanhald gengistryggða hlutfallsins veldur því, að vægi verðtryggingar fer á heildina litið vaxandi í gegnum allt tímabilið í 44-47% af fjáreignum síðustu þrjú árin. Á skuldahlið var hámarkinu hins vegar náð í 47-48%

1991-93, en síðustu þrjú árin hafði það lækkað í 34%. Hlutfall óverðtryggðra fjáreigna endar þá í 34-35%, en skulda í 45-49%, eða öndvert við verðtryggða hlutann.

Mörkuð stefna í verðtryggingarmálum hefur í för með sér, að verðtrygging muni fjara ört út í bankakerfinu á næstu 2-3 árum. Um síðustu áramót, 1997-98, þrefaldaðist lágmarks binditími vertryggðra innlána að úr einu í þrjú ár, og að tveimur árum liðnum frá því verður verðtrygging hefðbundinna innlána óheimil með öllu. Samtímis var láns- tími verðtryggðra útlána lengdur úr þremur í fimm ár. Verðtrygging mun upp frá því bundin við skuldabréfaform á báða bóga til að minnsta kosti sjö ára. Merkilega lítið hefur farið fyrir tölulegu mati á þeirri áraun, sem þessar breytingar hljóta að verða fyrir bankakerfið, sem hefur fram til þessa verið að yfirgnæfandi hluta reist á hefðbundnum inn- og útlánum til skamms eða miðlungi langs tíma. Takist svo vel sem hingað til að viðhalda verðstöðugleika, má gera sér vonir um tiltölulega litla áraun. Yfirlýst stefna er að sjálfsögðu meðfram ætluð til þess að efla traust á, að svo megi verða. Hins vegar blundar verðbólguhugarfar enn undir niðri, og margháttað spenna í tekjuskjortingar- kerfinu ber með sér hættu á, að verðbólga brjótist út við þensluslaka. Þessari áhættu hefur að vísu verið að mestu bægt frá til aldamóta, megi treysta því að samningar haldi og verði ekki sniðgengnir. Með auknum þroska bankakerfisins hafa útlánin verið að færa sig meira yfir á lengri endann, og felur það í sér stóraukna þörf á færslu yfir í skuldabréfaform (e. securitization). Varðar miklu, hver skilyrði reynast til þess, og er skipulagslegt úrlausnarefni, hvort hentar að gefa slík bréf út á vegum bankanna sjálfra eða verðbréfafyrirtækja þeirra. Æskilegt virðist, að leggja þessar horfur mun betur nið- ur fyrir sér, svo að tryggt verði, að afnám verðtryggingar inn- og útlána taki ekki til baka þann árangur, sem fyrrum náðist fyrir bankakerfið með upptöku hennar.

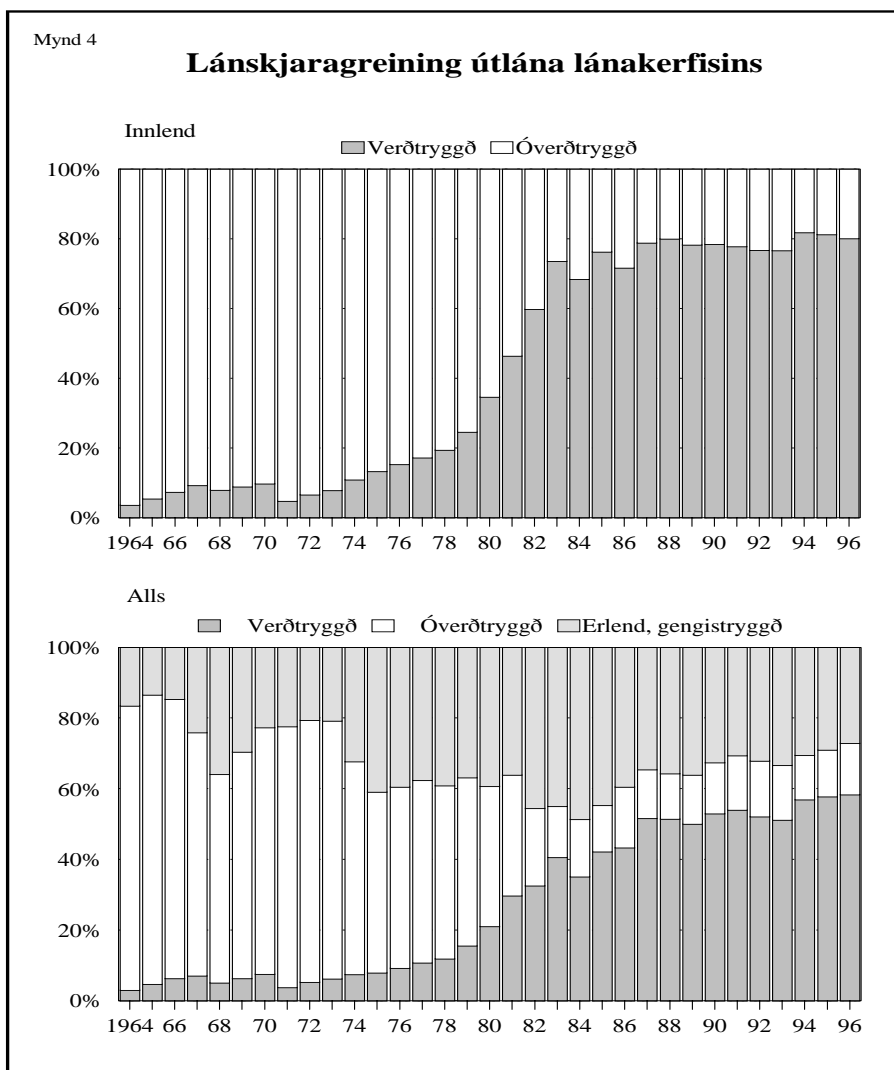
Lífeyrissjóðir og tryggingafélög

Lífeyrissjóðir og tryggingastofnanir eru ekki eiginlegar lánastofnanir, en stunda nokkra lánastarfsemi beint til endanlegra lánþega af fjárstofnum sínum umfram verð- bréfa kaup á markaði. Með aukinni milligöngu íbúðalánasjóða og þróun verðbréfa- markaðar hafa þessi beinu útlán orðið lítilvægari. Þau eru því tekin hér með fremur til fyllingar í heildarmyndina en sökum eigin mikilvægis. Heimildir um umfang þessara útlána og skiptingu þeirra á fyrirtæki og heimili eru fengnar úr gagnasöfnun töl- fræðisviðs. Þar er hins vegar ekki skeytt um lánskjaragreiningu og hið sama gildir um reikningshald þessara aðila sjálfra. Talsmenn þeirra, sem rætt var við, voru þó mjög vissir í sinni sök um það, hvenær og í hve stórum skrefum vertrygging komst á og varð alls ráðandi í þessum útlánum. Er svo talið hafa orðið svo til að fullu á aðeins sex árum 1980-85, svo sem fram kemur í töflu 4.

Lánakerfið í heild

Lánskjaragreining samkvæmt undanfarandi köflum og töflum er dregin saman í heildarmynd í töflu 5, sem nú verður lýst. Fyrst eru dregnar saman tölur hvers láns- kjaraflokks á útlánahlið hinna fjögurra deilda lánsfjórmarkaðarins. Samtalan í hverjum flokki og í heild inniheldur þá tvítalningu að því marki, sem markaðsverðbréf hafa fjár-

magnað útlán lánastofnana. Henni er eytt með *frádrætti bréfa banka, sparisjóða og atvinnuvegasjóða, húsbrefa og húsnæðisbréfa*. Eitthvað stendur þá eftir af tvítalningu við útlán af stofni spariskírteina, en of flókið verður að telja að fara út í þá sálma. Niðurstaðan er bein útlán til endanlegra lánþega. Innlendur hluti þeirra fellur mjög nærri sömu heildarstærð samkvæmt uppgjöri lánakerfis á vegum tölfræðisviðs, svo að telja verður lánskjör innlenda hluta lánakerfisins greinast með sama hætti og samtölur töfluverksins. Hið sama gildir þó engan veginn um vægi gengisbundinna kjara í heildinni, sökum hins stóra hluta erlends lánsfjár, sem gengur beint til endanlegra lánþega, einkum opinberra aðila, án milligöngu lánastofnana. Í þessu tilliti er því byggt á uppgjöri lánakerfisins, en innlendi hluti þess sem fyrr segir talinn skiptast á verðtryggð og óverðtryggð kjör samkvæmt hlutföllum samtalna töfluverksins.

Hlutföllin eru sem fyrr sýnd í tveimur búntum: skipting innlenda fjárins og heildar. Eftir kynningu einstakra markaðsdeilda er yfirbragðið kunnuglegt. Þróun verðtryggingar af innlendum fjárstofni var mjög hæg fyrsta hálfan annan áratuginn til tímamótanna 1979, úr 3,6% 1964 í tæp 10% 1970, en féll þá um helming sökum afturkipps í verðtryggingu íbúðalána. Síðan náði hún sér allmiklu örur upp í 19% 1978. Frá og með 1979 varð þróunin miklu örrari, eða árleg hækkun hlutfallsins um 10-14 prósentustig næsta hálfan áratuginn í 74% 1983. Frá því varð framvindan sveiflukenndari, og hélst hlutfall verðtryggingar af innlendu fé nálægt 80% út tímabilið, og aðeins yfir því marki síðustu þrjú árin.

Skipting heildarinnar þróaðist með öllu tilþrifameiri hætti á fyrri hluta tímabilsins sökum meira en tvöföldunar á vægi gengistengingar, úr 16,5% í byrjun upp í 39% 1978. Óx hlutfall verðtryggingar því aðeins úr 3% í 12% á þann kvarða. Hæst náði erlendi hlutinn í 45-49% árin 1982-85, en fór nokkuð jafnt lækkandi frá því niður í 27% lokaárið 1996. Verðtrygging fór ört vaxandi úr 15,5% 1979 í 40,5% 1983 og síðan í 52% 1987, en hélst svo á svipuðu stigi til 1993, jafnframt því að óverðtryggð lán réttu nokkuð af í 15,5%. Síðustu þrjú árin kom aukið vægi innlands fjár fram á verðtryggða hlutanum, sem komst þá í 57-58% af heildinni. Um nokkurt árabíl virðast hlutföll lánskjaranna þannig hafa verið að komast til nokkurrar festu, er sprottin sé af undanfarandi verðbólguþrengingum og aukinni verktækni á lánsfjármarkaði. Það traust, sem hjaðnandi verðbólga ætti að gefa tilefni til, virðist hins vegar enn ekki farið að skila árangri að ráði, en ætti að koma fram af vaxandi þunga með æ varanlegri stöðugleika.

Verðtryggð og hliðstæð innlánskjör í Seðlabanka

Ritverki þessu um verðtryggingu sparifjár og lánsfjár hefur einkum verið ætlað að fjalla um lánskjör í skiptum fjármálastofnana út á við, á almennum markaði gagnvart fyrirtækjum og fólki, en ekki í skiptum þeirra innbyrðis og við Seðlabankann, sem eru að ýmsu leyti sérstaks eðlis og lúta sínum eigin lögmálum sem stjórnækja á þeim vettvangi. Eigi að síður kom það álit fram, að áhugavert mundi að skoða beitingu verðtryggingar í viðskiptum Seðlabankans við innlánsstofnanir, ásamt öðrum vaxtakjörum af bindingu innlánsfjár í bankanum, og er með þessum kafla reynt að verða við þeirri ósk.

Þetta viðfangsefni má skoða annars vegar í samhengi við hina almennu, fræðilegu umræðu í umheiminum um þá spurningu, *hvort greiða skuli vexti af innlánsbindingu*, og hins vegar við hið *verðtryggða umhverfi þessara viðskipta* á héraendum fjármagnsmarkaði. Hið síðargreinda er meginviðhorfið í því samhengi, sem hér er fyrir hendi. Samhengi þess við fyrri spurninguna er þó ljóst, þegar haft er í huga það efnahagsumhverfi, sem peningakerfinu hefur verið búið hér á landi. Fræðilegar hugmyndir um, að ekki skuli gjalda vexti af bundnum innstæðum, eru einkum reistar á tvennu: að bindingin nemi ekki nema örfáum prósentum af innlánnum og að verðlag sé nokkurn veginn stöðugt, og styðja þessar forsendur hvor aðra. Að þeim gefnum og fullu jafnræði milli peningastofnana í framkvæmd bindingar, má halda því fram, að vaxtalaus binding veiti áhrifameira aðhald án þess að skaða innlánsstofnanir, enda þyrfti bindingin að öðrum

kosti að nema að sama skapi hærra hlutfalli til að hafa tilætluð áhrif. Við þetta þyrfti þó ef til vill að bæta því skilyrði, að innlánsstofnanir hafi algera sérstöðu í peningamyndun, en sú forsenda er hugsanlega ekki jafn óyggjandi nú sem fyrr.

Allt öðru máli gegnir um þau skilyrði, sem hér hafa ríkt frá upphafi bindingar innlána: annars vegar lengi vel mjög hátt hlutfall bindingar af innlánnum og hins vegar hraðfara verðbólgu. Innlánsstofnanir verða þá fyrir fjárhagstjóni, sem að vísu mælist ekki beint við verðbólguna sjálfa, heldur þá ávöxtun, sem þær gætu annars náð í útlánnum. Að auki skerðist viðskiptavild þeirra hjá innlánaeigendum verulega við þá skerðingu á útlánagetu, sem af bindingunni leiðir. Vaxtalaus binding virðist af þessum sökum ekki hafa komið til álita, þótt upphafleg áform um stöðugleika hefðu getað gefið tilefni til, enda má segja, að staðið hafi stöðugt þóf um kjör bindifjárins. Ber taflan með sér, að Seðlabankinn var stöðugt að reyna að friða innlánsstofnanir í þessu efni. *Upphafleg heimild* bankans til innlánsbindingar var sett í *lög um Landsbanka Íslands nr. 63 1957*, þá er gerður var aðskilnaður seðlabankadeildar frá starfsemi hans sem viðskiptabanka. Í því umróti, sem á eftir fylgdi, varð þó ekki af *framkvæmd ákvæðisins* fyrr en með svokölluðum *viðreisnarráðstöfunum frá 24. febrúar 1960*, án þess að þá þyrfti til nýrrar lagasetningar að koma. Birtist bindiféð fyrst í efnahagsreikningi bankans í júlí 1960. Ákvæðin voru svo áréttuð með lögum um sjálfstæðan Seðlabanka Íslands árið 1961. Beitt hefur verið tvenns konar bindiákvæðum: jaðarbindingu af innlánaaukningu, sem lengst af var 30, 25 eða 20%, og hámarks- eða meðalhlutfalli af heildarinnlánnum, sem hófst með 20% og reis hæst í 28% 1979. Eftir að hinu síðara var náð, réði það einnig bindingu af aukningu, og varð það tilefni til hækkunar þess í áföngum. Auk þessa var beitt sérstakri, sveigjanlegri bindingu á árunum 1981-82, og komst hún hæst í 5%. Náði heildarbinding þá 33% af heildarinnlánnum. Kjör bindifjárins vógu því allt að þriðjungu af ávöxtunarstofni innlána. Að auki skertist ráðstöfunarfrelsi bankastofnana lengst af þessu tímabili af samningum þeirra um fjármögnun framkvæmdaáætlaða, svo nam 10% af aukningu innlána hvers árs, og hefur væntanlega safnast upp í stofn, er slagaði upp í það hlutfall af innlána- stofni. Ekki sýnist ástæða til að tíunda frekar þessar hagsmunaástæður innlánsstofnana, þar sem saga innlánsbindingar hefur verið rakin glögglega í nokkrum greinum, sem getið skal í niðurlagi þessa texta. Né heldur er þessi umfjöllun tilefni til að kafa djúpt í aðra hagsmuni innlánsstofnana tengda bindingunni, sem einkum koma fram í því eftirliti með þeim, sem Seðlabankinn innir af hendi, og þeim fjárhagslega bakhjarli, sem hann er þeim sem lánveitandi í neyðartilvikum (e. lender of last resort). Hagræði og öryggi af þessum þáttum hefur gjarnan viljað gleymast í umræðunni.

Þegar út í þá sálma er farið að rekja vaxtakjör bundinna innstæðna í Seðlabanka, sýnist einnig áhugavert að taka með upplýsingar um *hliðstæð vaxtakjör* innstæðureikninga og innláns skírteina til varðveislu fjár um nokkurn tíma. Eftir standa þá ótilgreind ýmis kjör greiðslufjár og fyrirgreiðslu, sem eru allmjög annars og skammtíma- legra eðlis. Kjörin, sem hér er um fjallað, eru sett fram í töflu 6 um árabilið 1960-96, frá upphafi innlánsbindingar. Svo miklar breytingar hafa orðið á tímabilinu, að yfir-

skriftum dálka varð að dreifa um alla töfluna. Gildir hver þeirra frá næstu dagsetningu talna í þeim dálkum. Verður nú farið nokkrum orðum um, hvað lesa má út úr töflunni.

Fyrstu vaxtakjörin, 10,5% nafnvextir, eru hér talin gilda frá 24. febrúar 1960, en togstreita um nánari reglur og tafir á gildistöku þeirra ollu því, að þeir munu ekki hafa orðið virkir fyrr en með fyrstu færslu bindingar í júlímánuði. Þeir voru lækkaðir með almennum vöxtum í 9% frá 29. desember 1960, væntanlega með gildi frá ársbyrjun 1961. Í þeirri aðgerð gætti nokkurrar bjartsýni um árangur „viðreisnarinnar“ á fyrstu árum hennar, að því er varðaði stöðugleika verðlags. Verðhækkun yfir 1960 nam aðeins 6,6% á þann blandaða kvarða, sem síðar varð lánskjaravísitala. Þótti því óhætt að ákvarða 7% vexti á almennum sparisjóðsbókum, 8% á 6 mánaða bundnum innlánnum og 9% á 12 mánaða bókum. Með þessu var lýst yfir trausti á kyrrleik kjara- og verðlagsmála. Honum var þó ekki að heilsa, heldur varð eftirleikur fyrri gengisfellingar almenn kauphækkun um nálægt 15% um miðbik ársins og síðan fylgdi önnur gengisfelling með um 13% hækkun erlends gjaldeyris. Varð verðhækkun af þessum sökum 14,4% yfir árið. Aðeins næsta árið 1962 varð verðhækkun um 8% í sæmilegu samræmi við þegar ákveðna seðlabankavexti, sem stóðu í meginatriðum óbreyttir yfir meira en áratug, þótt form þeirra tæki talsverðum breytingum.

Með ofangreindum vaxtakjörum var fundin *viðmiðun fyrir vexti bundinna innstæðna* í Seðlabankanum. Var miðað við sömu vexti og á 12 mánaða bókum við innlánsstofnanir, 9%. Samlíkingin þarna á milli var undirstrikuð með því að stofna jafnframt bindingu á sérstökum reikningum til 12 mánaða innláns skírteina, sem nota mátti til að fullnægja bindiskyldunni. Í reynd var þó sá munur á binditíma hjá innlánsstofnunum og Seðlabanka, að við hann voru þau varanlega bundin, meðan innlán voru í vexti og ekki slakað á hlutfalli bindiskyldu. Að sama skapi varð að endurnýja bindinguna með öðrum hvorum hættinum, þegar skírteinin runnu út. Til lengdar þótti því ekki vert að halda úti þessum aukalega valkosti bindingarinnar, og voru innláns skírteinin afnumin hinn 20. janúar 1963. Upp frá því var allt bindifé fært inn á sérstaka bindifjárreikninga. Frá sama degi var hins vegar stofnað til uppsagnarreikninga með fjórum tímalengdum upp í eitt ár, og voru vextir reikninga til árs stilltir inn á sömu prósentu og bindingin, fyrst 9%.

Skömmu síðar, eða frá 1. apríl 1963, var gerð sú veigamikla stefnubreyting, að vextir bindifjár voru *ákveðnir sem prósentuálag á meðalinnlánsvexti* hlutaðeigandi innlánsstofnunar, og var álagið fyrst 1%. Með þessu voru viðurkenndar tvær meginreglur: að innlánsstofnunum skyldi veitt nokkur umbun fyrir að ná fénu saman og að tekið yrði tillit til þess, hve vel þær gerðu við innlánshafa. Með því var jafnframt höfð óbein hliðsjón af því, hve stöðug eða bundin innlánin væru, en það hefur nokkra þýðingu fyrir andóf gegn þenslu. Mismunandi samsetning innlána hjá bönkum og sparisjóðum hafði í för með sér, að þessi breyting var sparisjóðum fremur í hag, og lætur að líkum, að samtök þeirra hafi verið virkari formælendur hennar. Kjör þessi voru endurnýjuð í ársbyrjun 1965, samhliða almennri vaxtalækkun um 1%, er stóð í sambandi við almennt aðhald á tekjusviðinu. Um leið var sett 8% hámark á bindifjávexti hversrar stofnunar, svarandi til vaxta af innstæðureikningum til eins árs. Í þessu birtist

það aðhald að vöxtum sem og öllum tekjuákvörðunum, sem ríkisstjórnin leiddist út í af tekjumálastefnu þess tíma, gagnstætt þörf fyrir aðhald að rísandi þenslu.

Ekki leið heldur á löngu, þar til söðlað var um frá ársbyrjun 1966 og boðin betri kjör. En þá var farin sú sérkennilega leið að bjóða *tveggja þrepa vaxtakjör*, sem virtust helgast fremur af jöfnunar- og réttlætisviðhorfum en hvatningu til stöðugleika. Hærra þrepið, 2,25% gildi upp að 20 milljónum þágildandi (gamal)króna hjá hverri stofnun, en 1,75% upp frá því. Hærrí vextirnir hygluðu auðvitað einkum smærri sparisjóðum og innlánsdeildum kaupfélaga, umfram áður greint tillit til samsetningar innlána þeirra. Jafnhliða þessari breytingu voru kjör uppsagnarreikninga hækkuð um 1% og þar með færð í sama horf og fram að ársbyrjun 1965. Við þetta sat í rúm 7 ár til 1. maí 1973. Með nokkurri endurlífgun vaxtastefnunnar á því ári gafst að vísu ekki beint tilefni til að hækka álagið á innlánsvexti, en uppsagnarreikningum var fækkað í tvo, 90 og 180 daga, og vextir þeirra hækkaðir um 3,5%. Verðbólguþrenging ársins 1974 leiddi svo til hækkunar álagsins í 3,5 og 2,5%, með 1% mun í stað 0,5% áður, og reikningsvaxtanna um 4%, í 15,5 og 16%, án þess að það hamlaði að neinu ráði gegn gífurlega neikvæðum raunvöxtum fyrr en síðar. Nokkurt stefnuvingl fylgdi á eftir, þar sem álagið var lækkað aftur í ársbyrjun 1976 í 2,25 og 1,25%, til þess svo að hækka aftur í 3,25 og 2,25% frá ársbyrjun 1977. Við það stóð allt til 1981, en þrepamörkin voru hækkuð í 60 m.kr. í ársbyrjun 1978 og aftur í 100 m.kr. í árbyrjun 1979, er varð að 1 milljón nýkróna frá ársbyrjun 1981, en hækkað í 4 m.kr. í ársbyrjun 1982 og loks í 6 m.kr. í byrjun 1983, og gildi það mark út árið 1984 til loka þess fyrirkomulags.

Önnur helstu nýmæli í innlánskjörum við Seðlabankann urðu hins vegar utan bindingarinnar og tengdust aðdraganda verðtryggingar. Hinn 1. maí 1976 hafði verið stofnað til svokallaðra vaxtaukainnlána hjá innlánsstofnunum með 12 mánaða bindingu, með það fyrir augum að vextir þeirra og mótsvarandi útlána færu nærri verðbólgu. Hinn 21. nóvember 1977 var svo talið tímabært að stofna til *hliðstæðra innlánsreikninga við Seðlabankann*. Voru þeir bundnir til 12 og 24 mánaða og báru 29 og 30% vexti, sem voru hækkaðir 21. febrúar 1978 í 32 og 33%. Fylgdi stofnun þeirra í kjölfar vaxtabreytinga í ágústbyrjun sama árs, þar sem vöxtum var fyrst skipt í grunnvexti og verðbótaþátt, sem endurskoða skyldi ekki sjaldnar en á þriggja mánaða fresti með hliðsjón af verðbólgu. Með almennari aðkomu að verðtryggingu og í krafti nýrra laga og lánskjaravísitölu var nafni vaxtaukareikninga þó sleppt frá 1. júní 1979 og uppsagnarreikningum þá fjölgað í þrjá, með 2, 9 og 18 mánaða bindingu. Fóru vextir þeirra mun nær verðbólgu en áður hafði verið og enduðu í 40,5, 46 og 47% hinn 1. júní 1980.

Þegar hér var komið sögu, var verðtrygging með formlegri vísitölubindingu tekin að festa rætur í bankakerfinu, svo að vart gat liðið á löngu, áður en vaxtakjör bindifjár og önnur innlánskjör Seðlabankans spegluðu þá staðreynd. Þótt fyrri kjör giltu áfram á bindingu af óverðtryggðum innlánnum, var hinn 1. júlí 1980 stofnað til *sérstakrar bindingar af verðtryggðum innlánnum*, tengdrar lánskjaravísitölu og með 2% vöxtum. Þeir hækkuðu í 2,5% 21. desember 1983 og aftur í 3% 11. maí 1984, en lækkuðu aftur í 2% frá ársbyrjun 1985, og stóð svo meðan þessir sérreikningar entust, út árið 1986. Samtímis upphafi þeirra var stofnað til *verðtryggðra reikninga* til innlána að vali

innlánsstofnana, með 12 mánaða bindingu og annars sömu kjörum. Fljótlega voru vaxtakjör utan bindingar aftur gerð fjölbreyttari og hagstæðari. Hinn 21. mars 1981 var binditími reikninga stytur í 6 mánuði og vextir þó hækkaðir í 2,5%, og óverðtryggðir uppsagnarreikningar hafnir á ný með 38% nafnvöxtum. Tíðar breytingar þeirra vaxta eru raktar í töflunni, meðan það form entist út mars 1986. Vextir verðtryggðu 6 mánaða reikninganna voru lækkaðir í 2% til samræmis við bindiféð 21. júní 1982, og um leið stofnað til verðtryggðra en vaxtalausra 3 mánaða reikninga. Það var sem sjónarsviðið styttist í umróti og ógnvænlegri verðbólgu þessara ára, því að hinn 21. september 1983 var binding þessara reikninga stytt í 1 og 3 mánuði að óbreyttum vöxtum frá 3 og 6 mánaða reikningum áður. Vextirnir 3 mánaða reikninga tóku þó, eins og vextir verðtryggðrar bindingar, breytingum með almennum vaxtakröfum á verðtryggingu, í 2,5% frá 21. desember 1983 og 3% frá 11. maí 1994, en frá ársbyrjun 1985 var gerð tilraun með að lækka þá aftur í 2%. Það stóð ekki lengi, því að með vaxtafrelsi og almennri hækkun þeirra voru 2% vextirnir færðir á 1 mánaða reikninga og 3 mánaða hækkaðir í 4% frá 1. mars 1986. Með þessu greindust hærri vextirnir fyrst frá vöxtum verðtryggðrar bindingar. Stóð svo, meðan þessir frjálstu, verðtryggðu reikningar voru við lýði, 1 mánaðar til 21. júní 1988 og 3 mánaða til ársloka 1993.

Á fyrrgreindum 21. júní 1982 var einnig gerð breyting á skráningu vaxta óverðtryggðrar bindingar frá álagi á innlánsvexti, svo sem gilt hafði frá 1963, *yfir til fullra vaxta*, svo sem voru fyrstu árin. Hins vegar var skiptingu í tvö vaxtaþrep enn haldið, um áðurgreind mörk. Í vitund þess, hve ófullnægjandi vextirnir voru, var gerður um 6% munur um þessi mörk, fyrst með 41 og 35% vöxtum, síðan 40 og 34,2% frá ársbyrjun 1983 og loks 18,4 og 12,4% frá 21. janúar 1984 til loka þess árs. Á þessu tímabili taldi bankinn sig þurfa að koma til móts við innlánsstofnanir með því að tryggja þeim meðaltal eigin innlánsvaxta hvers um sig og með 2,25% álagi 1982, 1% 1983 og 2,25% 1984. Þetta tvískipta kerfi var loks afnumið í ársbyrjun 1985 og tekinn upp einn vaxtafótur óverðtryggðrar bindingar, fyrst 25% og síðan lækkandi í áföngum í 11% 21. desember 1986. Þegar hér var komið sögu, var hafin þróun í átt til vaxtafrelsis innlánsstofnana. Þótti nauðsynlegt, að þær gætu byggt ákvarðanir sínar um vexti meðal annars á vissu fyrir því, hverjir væru vextir bundins fjár. Einnig má færa gild rök fyrir því, að bindiféð sé jafnverðmætt, hvort sem er neðan eða ofan slíkra marka.

Meiri háttar breyting á kjörum bindifjár var gerð hinn 1. mars 1987. Fyrri reikningum óverðtryggðs og verðtryggðs bindifjár var *slegið saman í einn reikning með verðtryggingu*. Í fyrstu var talið réttlæt看legt að leggja enga vexti þar ofan á. Voru skilyrðin þá hin sömu og fræðistefna vaxtalausrar bindingar gerir ráð fyrir, að viðbættu því skilyrði, að verðlag sé stöðugt. Við þetta sat þó í aðeins eitt ár, en frá 1. mars 1988 voru lagðir 2% raunvextir þar ofan á, litlu áður en hætt var 1 mánaðar reikningum með sömu vöxtum. Frá 1. apríl 1993 voru vextirnir svo hækkaðir í 3,5%, svo náðu næstum því vöxtum 4 mánaða reikninga, og stóðu þeir til loka verðtryggingar bindifjár 21. maí 1988, er nafnvaxtakjör með svipuðum raunvöxtum tóku við. Á árinu 1993 þótti hins vegar nauðsynlegt að veita innlánsstofnunum 1,5% uppbót á vextina til þess að laða

þær til skjótari lækkunar útlánsvaxta en ella, og eru tölur töflunnar fyrir það ár færðar til þeirrar hærra niðurstöðu.

Samtímis grundvallarbreytingunni á kjörum bindifjárins frá 1. mars 1987 var tekin upp sú nýbreytni að bjóða *innstæðubréf með skiptikjörum*. Skyldu þau gerð upp á gjalddaga með hvorum hættinum sem hærra útkomu gæfi. Skiptikjör innlána höfðu verið í gildi hjá innlánsstofnunum frá 11. ágúst 1984 og höfðu aukist upp yfir 40% heildarinnlána á árinu 1987. Með því að veita kost á þeim kjörum við Seðlabankann var innlánsstofnunum veitt færi á að tryggja sig með mótsvarandi hætti. Þessi kjör voru mun hagstæðari en jafnlangra uppsagnarreikninga með 4% raunvöxtum, 6% frá 1. mars og 7,5% frá 21. maí. Fljótlega snerist Seðlabankinn þó gegn þessu afsprenghi sínu og afnam hinn verðtryggða hluta kjaranna og þar með skiptikjörin frá 21. júní 1988, enda var um sama leyti farið að hamla gegn verðtryggingu til skamms tíma. Þar með voru aðeins boðin óverðtryggð 3 mánaða bréf til ársloka 1989. Með ársbyrjun 1990 komu aftur fram 1 mánaðar bréf við eilítið lægri vöxtum en 3 mánaða. Þau voru svo lengd í 45 daga, án sjáanlegs munar í vöxtum, og hin kennd við 90 daga frá 1. desember 1992. Vextir þessara óverðtryggðu bréfa breyttust yfirleitt mánaðarlega, þar til verðbólga tók að kyrrast, enda réðust þeir að mestu af breytingum hennar. Þykir því nægja að birta ársmeðaltöl þeirra í töflunni, en þó eru daggildi þeirra látin fylgja með, þegar ný lína er sett fram af öðru tilefni.

Saga vaxtakjara innlánsbindingar við Seðlabankann, ásamt hliðstæðum kjörum innlána til varðveislu, hefur þannig verið afar fjölskrúðug og breytileg yfir það næstum 38 ára skeið, sem bindingin hefur staðið. Mest hefur fjölbreytnin ráðist af rykkjóttum gangi verðbólgunnar, sem og margbreytilegum tókum stjórnvalda á baráttunni við hana og tilliti til hennar í stjórn peningamála. Skírurst og einföldust og um leið stöðugust hafa kjörin verið síðast hálfan áratug, og má væntanlega telja það gæðamerki. Síðustu þrjú árin hafa aðeins þrenn kjör af þessu tagi verið við lýði, og ekki munað nema 1,5% milli verðtryggðra og óverðtryggðra kjara.

Tafla 1. Lánskjaragreining markaðsverðbréfa í árslok 1964-1996

	Uppfærðar eftirstöðvar í milljónum Nýkróna																
	1964	1965	1966	1967	1968	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980
Verðtryggð bréf:																	
Spariskírteini ríkissjóðs	0,71	1,83	3,1	4,64	6,44	8,85	12,4	14,3	24,5	38,9	69,4	101,3	136,3	208	342	545	948
Happdrættis-skuldabréf	1,1	4	11,9	19,6	33,1	47	68	107	156
Alls verðtryggð/ Samtals	0,71	1,83	3,1	4,64	6,44	8,85	12,4	14,3	25,6	42,9	81,3	120,9	169,4	255,4	410,3	652,4	1104
Hlutföll, %:																	
verðtryggð	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	
Verðtryggð bréf:																	
Spariskírteini ríkissjóðs	1.455	2.438	4.244	4.249	6.204	9.939	13.177	19.540	26.286	38.076	46.599	53.213	64.003	71.336	74.179	73.286	
Happdrættis-skuldabréf	237	339	486	336	335	149	47	33	27	25	22	21	19	
Banka- og sparisjóðsbréf	317	1.138	3.465	8.865	13.752	16.431	17.461	17.504	18.886	20.234	19.653	23.127	
Húsbréf	12	5.752	22.569	35.849	49.127	64.739	77.637	92.459	
Húsnæðisbréf	1.153	5.602	7.738	7.603	12.631	
Atvinnuvega-sjóðabréf	342	283	876	1.594	2.781	2.321	2.903	3.852	6.565	10.467	16.023	14.029	
Eignarleignabréf	173	1.248	1.629	2.279	2.546	3.340	4.023	5.359	6.106	4.866	6.903	
Fyrirtækjabréf, skráð	1.870	3.253	8.788	
Sveitarfélagabréf, skráð	1.630	1.634	2.925	
Atvinnutryggsj. útlgr. bréf	171	3.431	5.464	6.460	4.249	2.774	1.259	1.259	400	
Alls verðtryggð	1.692	2.777	4.730	4.585	7.198	11.682	18.813	31.832	48.568	70.615	99.354	119.864	152.335	185.379	206.107	234.548	

Tafla 1. Lánskjaragreining markaðsverðbréfa í árslok 1964-1996

Frh.	Uppfærðar eftirstöðvar í milljónum Nýkróna															
	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996
Óverðtryggð bréf:																
Ríkisbréf yfir 1 ár	2.105	5.550	6.577	10.349
Ríkisvixlar & bréf í 1 ár	46	..	1.434	932	713	5.884	8.125	9.605	15.466	17.540	14.630	15.459	16.803
Banka- og sparisj.vixlar	211	1.022	1.719	3.085	3.427	1.682	4.028	7.627
Alls óverðtryggð	0	0	0	46		1.434	932	713	6.095	9.147	11.324	18.551	23.072	21.862	26.064	34.779
Gengistryggð bréf:																
Spariskírteini ríkissjóðs	40	102	133	154	238	248	130	10	8	8	1.138	3.780	4.074
Banka. og sparisj.bréf	386	421	414	430
Alls gengistryggð	0	0	0	40	102	133	154	238	248	130	10	8	394	1.559	4.194	4.504
Samtals	1.692	2.777	4.730	4.671	7.300	13.249	19.899	32.783	54.911	79.892	110.688	138.423	175.801	208.800	236.365	273.831
Hlutföll, %:																
Verðtryggð	100,0	100,0	100,0	98,2	98,6	88,2	94,5	97,1	88,4	88,4	89,8	86,6	86,7	88,8	87,2	85,7
Óverðtryggð	0,0	0,0	0,0	1,0	0,0	10,8	4,7	2,2	11,1	11,4	10,2	13,4	13,1	10,5	11,0	12,7
Gengistryggð	0,0	0,0	0,0	0,9	1,4	1,0	0,8	0,7	0,5	0,2	0,0	0,0	0,2	0,7	1,8	1,6

Tafla 2. Lánskjaragreining útlána fjárfestingarlánasjóða í árslok 1964-1996

Blað 1	Án milliviðskipta. Milljónir Nýkróna og hlutföll																
	1964	1965	1966	1967	1968	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980
Stöðutölur																	
í árslok:																	
Útlán í millj. Nýkróna:																	
Íbúðalánasjóðir:																	
Verðtryggð	3,4	5,8	9,0	12,7	10,5	13,6	17,0	2,2	1,9	1,6	8,4	23,6	45,1	77,9	131	288	538
Óverðtryggð	5,4	6,1	6,4	6,8	14,5	15,9	18,3	41,3	51,5	68,7	83,4	103,0	125,8	158,8	196	200	177
Alls = innlend	8,8	11,8	15,5	19,5	25,1	29,5	35,3	43,4	53,4	70,4	91,8	126,6	170,9	236,7	327	488	716
Atvinnuvega- og byggðasjóðir:																	
Verðtryggð	0,0	0,0	0,1	0,1	0,4	0,7	1,0	1,1	2,0	3,4	6,9	13,4	24,3	52,3	94	304	664
Óverðtryggð	17,7	19,0	21,0	25,0	31,3	36,7	40,9	45,3	47,0	60,5	78,9	124,2	144,8	172,8	237	217	239
Innlend	17,7	19,0	21,1	25,1	31,7	37,4	41,9	46,4	48,9	63,9	85,8	137,6	169,1	225,1	332	521	902
Gengisbundin	14,0	15,5	16,1	20,1	24,7	28,9	29,9	37,4	53,5	73,2	104,4	170,7	235,3	312,2	533	702	1.045
Alls	31,7	34,5	37,2	45,2	56,3	66,3	71,8	83,8	102,5	137,1	190,2	308,3	404,4	537,2	864	1.223	1.948
Fjárfestingarlánasjóðir, alls:																	
Verðtryggð	3,4	5,8	9,1	12,8	10,9	14,3	18,0	3,3	3,8	5,0	15,3	37,0	69,4	130,2	225	593	1.202
Óverðtryggð	23,1	25,1	27,5	31,8	45,8	52,7	59,2	86,6	98,5	129,2	162,3	227,2	270,6	331,6	433	416	416
Innlend	26,5	30,8	36,6	44,6	56,7	67,0	77,2	89,8	102,3	134,2	177,6	264,2	340,0	461,8	658	1.009	1.618
Gengisbundin	14,0	15,5	16,1	20,1	24,7	28,9	29,9	37,4	53,5	73,2	104,4	170,7	235,3	312,2	533	702	1.045
Samtals	40,5	46,3	52,6	64,7	81,4	95,9	107,0	127,2	155,9	207,4	282,0	434,9	575,3	773,9	1.191	1.711	2.663

Tafla 2. Lánskjaragreining útlána fjárfestingarlánasjóða í árslok 1964-1996

Blað 2	Án milliviðskipta. Milljónir Nýkróna og hlutföll															
	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996
Stöðutölur																
í árslok:																
Útlán í millj. Nýkróna:																
Íbúðalánasjóðir:																
Verðtryggð	1.622	3.389	6.774	9.962	16.380	21.924	31.965	44.793	64.026	84.014	112.732	129.906	145.304	164.594	179.624	199.138
Óverðtryggð	223	213	185	121	100	431	502	657	1.273	1.617	1.534	2.189	4.092	2.464	5.290	2.739
Alls = innlend	1.845	3.602	6.958	10.083	16.480	22.355	32.467	45.450	65.299	85.631	114.266	132.095	149.396	167.058	184.914	201.877
Atvinnuvega- og byggðasjóðir:																
Verðtryggð	1.487	2.783	5.181	6.885	10.961	12.526	15.134	18.446	23.467	24.092	22.842	24.318	25.008	27.464	34.135	34.376
Óverðtryggð	319	364	537	646	805	552	539	587	869	1.080	2.001	2.734	2.848	2.885	3.151	5.064
Innlend	1.805	3.147	5.718	7.530	11.767	13.078	15.673	19.033	24.337	25.172	24.843	27.052	27.856	30.349	37.286	39.440
Gengisbundin	1.460	3.010	5.071	7.938	9.245	12.272	15.685	23.224	32.370	32.234	35.373	40.656	46.779	45.485	41.021	40.697
Alls	3.265	6.156	10.789	15.468	21.011	25.350	31.358	42.257	56.707	57.406	60.216	67.708	74.635	75.834	78.307	80.137
Fjárfestingarlánasjóðir, alls:																
Verðtryggð	3.109	6.172	11.955	16.846	27.341	34.451	47.100	63.239	87.494	108.106	135.574	154.224	170.312	192.058	213.758	233.513
Óverðtryggð	542	577	722	767	905	983	1.041	1.244	2.142	2.697	3.535	4.923	6.940	5.349	8.441	7.804
Innlend	3.651	6.749	12.676	17.613	28.247	35.433	48.140	64.483	89.636	110.803	139.109	159.147	177.252	197.407	222.200	241.317
Gengisbundin	1.460	3.010	5.071	7.938	9.245	12.272	15.685	23.224	32.370	32.234	35.373	40.656	46.779	45.485	41.021	40.697
Samtals	5.110	9.758	17.748	25.551	37.491	47.705	63.825	87.707	122.006	143.037	174.482	199.803	224.031	242.892	263.221	282.014

Tafla 2. Lánskjaragreiðing útlána fjárfestingarlánasjóða í árslok 1964-1996

Blað 1. frh.	Án milliviðskipta. Milljónir Nýkróna og hlutföll																
	1964	1965	1966	1967	1968	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980
Hlutföll, %:																	
Af innlendum kjörum:																	
Íbúðalánasjóðir																	
(og af heild):																	
Verðtryggð	38,4	48,6	58,4	65,0	42,0	46,1	48,2	5,0	3,5	2,3	9,1	18,7	26,4	32,9	40,1	59,1	75,2
Óverðtryggð	61,6	51,4	41,6	35,0	58,0	53,9	51,8	95,0	96,5	97,6	90,9	81,3	73,6	67,1	59,9	40,9	24,8
Atvinnuvega- og byggðasjóðir:																	
Verðtryggð	0,0	0,0	0,5	0,4	1,3	1,9	2,4	2,4	4,0	5,3	8,0	9,7	14,4	23,2	28,5	58,4	73,5
Óverðtryggð	100,0	100,0	99,5	99,6	98,7	98,1	97,6	97,6	96,0	94,7	92,0	90,3	85,6	76,8	71,5	41,6	26,5
Fjárfestingarlánasjóðir, alls:																	
Verðtryggð	12,7	18,7	25,0	28,6	19,3	21,4	23,3	3,6	3,7	3,7	8,6	14,0	20,4	28,2	34,2	58,7	74,3
Óverðtryggð	87,3	81,3	75,0	71,4	80,7	78,6	76,7	96,4	96,3	96,3	91,4	86,0	79,6	71,8	65,8	41,3	25,7
Af heild:																	
Atvinnuvega- og byggðasjóðir:																	
Verðtryggð	0,0	0,0	0,3	0,2	0,7	1,1	1,4	1,3	1,9	2,5	3,6	4,3	6,0	9,7	10,9	24,9	34,1
Óverðtryggð	55,9	55,0	56,5	55,3	55,5	55,4	57,0	54,1	45,8	44,1	41,5	40,3	35,8	32,2	27,4	17,7	12,3
Innlend	55,9	55,0	56,8	55,5	56,2	56,5	58,4	55,4	47,8	46,6	45,1	44,6	41,8	41,9	38,4	42,6	46,3
Gengisbundin	44,1	45,0	43,2	44,5	43,8	43,5	41,6	44,6	52,2	53,4	54,9	55,4	58,2	58,1	61,6	57,4	53,7
Fjárfestingarlánasjóðir, alls:																	
Verðtryggð	8,3	12,4	17,4	19,7	13,4	15,0	16,8	2,6	2,5	2,4	5,4	8,5	12,1	16,8	18,9	34,6	45,1
Óverðtryggð	57,1	54,1	52,1	49,2	56,2	54,9	55,3	68,0	63,2	62,3	57,6	52,2	47,0	42,8	36,3	24,3	15,6
Innlend	65,4	66,5	69,5	68,9	69,7	69,9	72,1	70,6	65,7	64,7	63,0	60,7	59,1	59,7	55,3	58,9	60,8
Gengisbundin	34,6	33,5	30,5	31,1	30,3	30,1	27,9	29,4	34,3	35,3	37,0	39,3	40,9	40,3	44,7	41,1	39,2

Tafla 2. Lánskjaragreining útlána fjárfestingarlánasjóða í árslok 1964-1996

Blað 2. frh.	Án milliviðskipta. Milljónir Nýkróna og hlutföll															
	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996
Hlutföll, %:																
Af innlendum kjörum:																
Íbúðalánasjóðir																
(og af heild):																
Verðtryggð	87,9	94,1	97,3	98,8	99,4	98,1	98,5	98,6	98,1	98,1	98,7	98,3	97,3	98,5	97,1	98,6
Óverðtryggð	12,1	5,9	2,7	1,2	0,6	1,9	1,5	1,4	1,9	1,9	1,3	1,7	2,7	1,5	2,9	1,4
Atvinnuvega- og byggðasjóðir:																
Verðtryggð	82,4	88,4	90,6	91,4	93,2	95,8	96,6	96,9	96,4	95,7	91,9	89,9	89,8	90,5	91,5	87,2
Óverðtryggð	17,6	11,6	9,4	8,6	6,8	4,2	3,4	3,1	3,6	4,3	8,1	10,1	10,2	9,5	8,5	12,8
Fjárfestingarlánasjóðir, alls:																
Verðtryggð	85,2	91,5	94,3	95,6	96,8	97,2	97,8	98,1	97,6	97,6	97,5	96,9	96,1	97,3	96,2	96,8
Óverðtryggð	14,8	8,5	5,7	4,4	3,2	2,8	2,2	1,9	2,4	2,4	2,5	3,1	3,9	2,7	3,8	3,2
Af heild:																
Atvinnuvega- og byggðasjóðir:																
Verðtryggð	45,5	45,2	48,0	44,5	52,2	49,4	48,3	43,7	41,4	42,0	37,9	35,9	33,5	36,2	43,6	42,9
Óverðtryggð	9,8	5,9	5,0	4,2	3,8	2,2	1,7	1,4	1,5	1,9	3,3	4,0	3,8	3,8	4,0	6,3
Innlend	55,3	51,1	53,0	48,7	56,0	51,6	50,0	45,0	42,9	43,8	41,3	40,0	37,3	40,0	47,6	49,2
Gengisbundin	44,7	48,9	47,0	51,3	44,0	48,4	50,0	55,0	57,1	56,2	58,7	60,0	62,7	60,0	52,4	50,8
Fjárfestingarlánasjóðir, alls:																
Verðtryggð	60,8	63,3	67,4	65,9	72,9	72,2	73,8	72,1	71,7	75,6	77,7	77,2	76,0	79,1	81,2	82,8
Óverðtryggð	10,6	5,9	4,1	3,0	2,4	2,1	1,6	1,4	1,8	1,9	2,0	2,5	3,1	2,2	3,2	2,8
Innlend	71,4	69,2	71,4	68,9	75,3	74,3	75,4	73,5	73,5	77,5	79,7	79,7	79,1	81,3	84,4	85,6
Gengisbundin	28,6	30,8	28,6	31,1	24,7	25,7	24,6	26,5	26,5	22,5	20,3	20,3	20,9	18,7	15,6	14,4

Tafla 3. Lánskjaragreining fjáreigna og skulda banka og sparisjóða 1968-1996

Blað 1.

Staða í árslok í milljónum króna

	1968	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982
Fjáreignir:															
Verðtryggðar	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	35	262	1.417	3.836
Óverðtryggðar	129	156	188	222	270	363	522	660	852	1234	1789	2.919	4.208	6.350	8.992
Innlendar	129	156	188	222	270	363	522	660	852	1234	1789	2.954	4.469	7.767	12.828
Gengisbundnar	2	3	0	2	0	8	34	119	151	199	385	429	1.304	2.060	4.285
Alls	131	159	188	224	270	371	556	779	1003	1433	2174	3383	5773	9827	17113
Skuldir:															
Verðtryggðar	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	61	1.071	2.912
Óverðtryggðar	120	149	180	215	257	347	501	661	861	1248	1847	2.996	4.578	6.686	9.850
Innlendar	120	149	180	215	257	347	501	661	861	1248	1847	2.996	4.639	7.758	12.762
Gengisbundnar	6	2	0	2	5	12	40	103	139	179	323	389	1.213	1.949	4.529
Alls	126	151	180	217	262	359	541	764	1000	1427	2170	3385	5852	9707	17291
Hlutföll, %:															
Fjáreignir, af innlendum:															
Verðtryggðar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,2	5,9	18,2	29,9
Óverðtryggðar	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	98,8	94,1	81,8	70,1
Af heild:															
Verðtryggðar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,0	4,5	14,4	22,4
Óverðtryggðar	98,5	98,1	100,0	99,1	100,0	97,8	93,9	84,7	84,9	86,1	82,3	86,3	72,9	64,6	52,5
Innlendar	98,5	98,1	100,0	99,1	100,0	97,8	93,9	84,7	84,9	86,1	82,3	87,3	77,4	79,0	75,0
Gengisbundnar	1,5	1,9	0,0	0,9	0,0	2,2	6,1	15,3	15,1	13,9	17,7	12,7	22,6	21,0	25,0
Skuldir:															
Af innlendum:															
Verðtryggðar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,3	13,8	22,8
Óverðtryggðar	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	98,7	86,2	77,2
Af heild:															
Verðtryggðar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,0	11,0	16,8
Óverðtryggðar	95,2	98,7	100,0	99,1	98,1	96,7	92,6	86,5	86,1	87,5	85,1	88,5	78,2	68,9	57,0
Innlendar	95,2	98,7	100,0	99,1	98,1	96,7	92,6	86,5	86,1	87,5	85,1	88,5	79,3	79,9	73,8
Gengisbundnar	4,8	1,3	0,0	0,9	1,9	3,3	7,4	13,5	13,9	12,5	14,9	11,5	20,7	20,1	26,2

Tafla 3. Lánskjaragreining fjáreigna og skulda banka og sparisjóða 1968-1996

Blað 2	Staða í árslok í milljónum króna													
	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996
Fjáreignir:														
Verðtryggðar	9.716	8.675	15.741	18.738	38.385	51.033	63.991	75.022	79.980	79.511	85.864	102.125	107.657	114.493
Óverðtryggðar	10.634	17.189	18.888	29.911	30.960	38.847	52.943	63.087	77.184	83.101	87.944	69.722	77.406	91.887
Innlendar	20.350	25.864	34.629	48.649	69.345	89.880	116.934	138.109	157.164	162.612	173.808	171.847	185.063	206.380
Gengisbundnar	12.002	19.102	23.058	22.459	30.813	46.504	58.815	52.437	54.768	60.710	64.017	56.600	42.444	56.501
Alls	32.352	44.966	57.687	71.108	100.158	136.384	175.749	190.546	211.932	223.322	237.825	228.447	227.507	262.881
Skuldir:														
Verðtryggðar	5.848	7.939	15.023	20.301	32.161	54.702	72.716	82.889	98.431	100.923	108.320	74.799	72.915	83.244
Óverðtryggðar	13.118	16.933	19.399	29.746	36.238	34.924	43.302	51.770	57.102	60.083	61.059	93.220	105.043	109.804
Innlendar	18.966	24.872	34.422	50.047	68.399	89.625	116.018	134.660	155.534	161.006	169.379	168.019	177.958	193.048
Gengisbundnar	13.338	19.510	22.032	21.071	29.794	44.599	55.145	50.970	50.228	56.010	57.854	48.870	38.116	51.880
Alls	32.304	44.382	56.454	71.118	98.193	134.224	171.163	185.630	205.762	217.016	227.233	216.889	216.074	244.928
Hlutföll, %:														
Fjáreignir, af innlendum:														
Verðtryggðar	47,7	33,5	45,5	38,5	55,4	56,8	54,7	54,3	50,9	48,9	49,4	59,4	58,2	55,5
Óverðtryggðar	52,3	66,5	54,5	61,5	44,6	43,2	45,3	45,7	49,1	51,1	50,6	40,6	41,8	44,5
Af heild:														
Verðtryggðar	30,0	19,3	27,3	26,4	38,3	37,4	36,4	39,4	37,7	35,6	36,1	44,7	47,3	43,6
Óverðtryggðar	32,9	38,2	32,7	42,1	30,9	28,5	30,1	33,1	36,4	37,2	37,0	30,5	34,0	35,0
Innlendar	62,9	57,5	60,0	68,4	69,2	65,9	66,5	72,5	74,2	72,8	73,1	75,2	81,3	78,5
Gengisbundnar	37,1	42,5	40,0	31,6	30,8	34,1	33,5	27,5	25,8	27,2	26,9	24,8	18,7	21,5
Skuldir:														
Af innlendum:														
Verðtryggðar	30,8	31,9	43,6	40,6	47,0	61,0	62,7	61,6	63,3	62,7	64,0	44,5	41,0	43,1
Óverðtryggðar	69,2	68,1	56,4	59,4	53,0	39,0	37,3	38,4	36,7	37,3	36,0	55,5	59,0	56,9
Af heild:														
Verðtryggðar	18,1	17,9	26,6	28,5	32,8	40,8	42,5	44,7	47,8	46,5	47,7	34,5	33,7	34,0
Óverðtryggðar	40,6	38,2	34,4	41,8	36,9	26,0	25,3	27,9	27,8	27,7	26,9	43,0	48,6	44,8
Innlendar	58,7	56,0	61,0	70,4	69,7	66,8	67,8	72,5	75,6	74,2	74,5	77,5	82,4	78,8
Gengisbundnar	41,3	44,0	39,0	29,6	30,3	33,2	32,2	27,5	24,4	25,8	25,5	22,5	17,6	21,2

Tafla 4. Lánskjaragreining útlána lífeyrissjóða og tryggingarfélaganna 1968-1996

Staða í millj. Nýkróna í árslok

Ár:	Lífeyrissjóða			Tryggingarfélaganna			Áætluð skipting:			Hlutföll %:	
	Fyrirt.	Heimili	Alls	Fyrirt.	Heimili	Alls	Samt.	Óverðtr.	Verðtr.	Óverðtr.	Verðtr.
1968	1	19	20	4	2	6	26	26	0	100	0
1969	1	22	23	4	2	6	29	29	0	100	0
1970	1	26	27	4	2	6	33	33	0	100	0
1971	1	32	33	4	3	7	40	40	0	100	0
1972	2	41	43	5	3	8	51	51	0	100	0
1973	4	57	61	6	4	10	71	71	0	100	0
1974	5	78	83	15	6	21	104	104	0	100	0
1975	10	105	115	19	8	27	142	142	0	100	0
1976	15	153	168	24	10	34	202	202	0	100	0
1977	20	226	246	31	13	44	290	290	0	100	0
1978	25	322	347	46	24	70	417	417	0	100	0
1979	30	467	497	70	32	102	599	599	0	100	0
1980	33	844	877	75	75	150	1.027	750	277	73	27
1981	53	1.403	1.456	200	90	290	1.746	1.065	681	61	39
1982	99	2.850	2.949	246	246	492	3.441	800	2.641	23	77
1983	117	6.149	6.266	460	459	919	7.185	500	6.685	7	93
1984	182	8.436	8.618	643	644	1.287	9.905	300	9.605	3	97
1985	424	12.468	12.892	1.048	1.047	2.095	14.987	200	14.787	1	99
1986	665	15.329	15.994	1.282	1.281	2.563	18.557	100	18.457	1	99
1987	1.788	17.791	19.579	1.979	1.979	3.958	23.537	70	23.467	0	100
1988	3.208	20.858	24.066	3.386	726	4.112	28.178	40	28.138	0	100
1989	4.646	25.709	30.355	4.922	921	5.843	36.198	30	36.168	0	100
1990	5.368	27.961	33.329	5.434	1.075	6.509	39.838	20	39.818	0	100
1991	5.534	30.800	36.334	6.850	1.275	8.125	44.459	10	44.449	0	100
1992	5.845	32.971	38.816	6.409	1.868	8.277	47.093	0	47.093	0	100
1993	7.021	34.741	41.762	5.162	1.881	7.043	48.805	0	48.805	0	100
1994	9.723	35.496	45.219	5.865	2.775	8.640	53.859	0	53.859	0	100
1995	13.261	37.609	50.870	6.793	4.043	10.836	61.706	0	61.706	0	100
1996	15.080	39.869	54.949	8.182	6.566	14.748	69.697	0	69.697	0	100

Tafla 5. Lánskjaragreining lánakerfisins 1964-1996

Blað 1.	Milljónir Nýkróna í árslok																
	1964	1965	1966	1967	1968	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980
Verðtryggð útlán:																	
Markaðsverðbréf	0,7	1,8	3,1	4,6	6,4	8,9	12,4	14,3	25,6	42,9	81,3	121	169	255	410	652	1.104
Fjárfestingar- lánasjóðir	3,4	5,8	9,1	12,8	10,9	14,3	18,0	3,3	3,8	5,0	15,3	37	69	130	225	593	1.202
Bankar og sparisjóðir	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0	0	0	0	35	262
Lífeyrissj. & tryggingaf.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0	0	0	0	0	277
Verðtryggð alls	4,1	7,6	12,2	17,4	17,4	23,2	30,4	17,6	29,4	47,9	96,6	158	239	386	636	1.280	2.845
Frádr.: Milliviðskipti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0	0	0	0	0	0
Verðtryggð bein útlán	4,1	7,6	12,2	17,4	17,4	23,2	30,4	17,6	29,4	47,9	96,6	158	239	386	636	1.280	2.845
Óverðtryggð útlán:																	
Markaðsverðbréf	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0	0	0	0	0	0
Fjárfestingar- lánasjóðir	23,1	25,1	27,5	31,8	45,8	52,7	59,2	86,6	98,5	129,2	162,3	227	271	332	433	416	416
Bankar og sparisjóðir	71,5	89,5	105,0	114,7	129,0	156,0	190,0	222,0	270,0	363,0	522,0	660	852	1.234	1.789	2.919	4.208
Lífeyrissj. & tryggingaf.	15,0	18,0	21,0	23,0	26,0	29,0	33,0	40,0	51,0	71,0	104,0	142	202	290	417	599	750
Óverðtryggð alls	109,6	132,6	153,5	169,5	200,8	237,7	282,2	348,6	419,5	563,2	788,3	1.029	1.325	1.856	2.639	3.934	5.374
Frádr.: Milliviðskipti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0	0	0	0	0	0
Óverðtryggð bein útlán	109,6	132,6	153,5	169,5	200,8	237,7	282,2	348,6	419,5	563,2	788,3	1.029	1.325	1.856	2.639	3.934	5.374

Tafla 5. Lánskjaragreining lánakerfisins 1964-1996

Blað 2

Milljónir Nýkróna í árslok

	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996
Verðtryggð útlán:																
Markaðs- verðbréf	1.692	2.777	4.730	4.585	7.198	11.682	18.813	31.832	48.568	70.615	99.354	119.864	152.335	185.379	206.107	234.548
Fjárfestingar- lánasjóðir	3.109	6.172	11.955	16.846	27.341	34.451	47.100	63.239	87.494	108.106	135.574	154.224	170.312	192.058	213.758	233.513
Bankar og sparisjóðir	1.417	3.836	9.716	8.675	15.741	18.738	38.385	51.033	63.991	75.022	79.980	79.511	85.864	102.125	107.657	114.493
Lífeyrissj. & tryggingaf.	681	2.641	6.685	9.605	14.787	18.457	23.467	28.138	36.168	39.818	44.449	47.093	48.805	53.859	61.706	69.697
Verðtryggð alls	6.898	15.426	33.086	39.711	65.068	83.328	127.764	174.242	236.221	293.561	359.357	400.692	457.316	533.421	589.228	652.251
Frádr.:																
Milliviðskipti	0	0	0	0	659	1.421	4.341	10.459	16.545	24.504	42.933	58.358	80.180	103.178	120.916	142.246
Verðtryggð bein útlán	6.898	15.426	33.086	39.711	64.409	81.907	123.423	163.783	219.676	269.057	316.424	342.334	377.136	430.243	468.312	510.005
Óverðtryggð útlán:																
Markaðsverðbréf	0	0	0	46	0	1.434	932	713	6.095	9.147	11.324	18.551	23.072	21.862	26.064	34.779
Fjárfestingar- lánasjóðir	542	577	722	767	905	983	1.041	1.244	2.142	2.697	3.535	4.923	6.940	5.349	8.441	7.804
Bankar og sparisjóðir	6.350	8.992	10.634	17.189	18.888	29.911	30.960	38.847	52.943	63.087	77.184	83.101	87.944	69.722	77.406	91.887
Lífeyrissj. & tryggingaf.	1.065	800	500	300	200	100	70	40	30	20	10	0	0	0	0	0
Óverðtryggð alls	7.957	10.369	11.855	18.303	19.993	32.428	33.003	40.844	61.210	74.951	92.053	106.575	117.956	96.933	111.911	134.470
Frádr.:																
Milliviðskipti	0	0	0	0	0	0	0	0	211	1.022	1.719	3.085	3.427	1.682	4.028	7.627
Óverðtryggð bein útlán	7.957	10.369	11.855	18.303	19.993	32.428	33.003	40.844	60.999	73.929	90.334	103.490	114.529	95.251	107.883	126.843

Tafla 5. Lánskjaragreining lánakerfisins 1964-1996

Blað 1. frh.	Milljónir Nýkróna í árslok																
	1964	1965	1966	1967	1968	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980
Gengistryggð útlán:																	
Markaðsverðbréf	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0	0	0	0	0	0
Fjárfestingar- lánaþjófir	14,0	15,5	16,1	20,1	24,7	28,9	29,9	37,4	53,5	73,2	104,4	171	235	312	533	702	1.045
Bankar og sparisjóðir	1,5	1,6	1,7	1,8	2,0	3,0	-2,0	2,0	0,0	8,0	34,0	119	151	199	385	429	1.304
Gengistryggð alls	15,5	17,1	17,8	21,9	26,7	31,9	27,9	39,4	53,5	81,2	138,4	290	386	511	918	1.131	2.349
Frádr.: Milliviðskipti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Gengistryggð bein útlán	15,5	17,1	17,8	21,9	26,7	31,9	27,9	39,4	53,5	81,2	138,4	290	386	511	918	1.131	2.349
Samtals: Útlán alls	129,2	157,3	183,4	208,8	244,8	292,7	340,4	405,5	502,5	692,3	1.023,3	1.477	1.950	2.752	4.192	6.346	10.567
Frádr.: Milliviðsk. alls	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0	0	0	0	0	0
Bein útlán alls:	129,2	157,3	183,4	208,8	244,8	292,7	340,4	405,5	502,5	692,3	1.023,3	1.477	1.950	2.752	4.192	6.346	10.567
Innlend alls (Vtr.&óvt.)	113,7	140,1	165,7	186,9	218,1	260,8	312,6	366,1	448,9	611,1	884,9	1.187	1.563	2.241	3.275	5.214	8.219
Innlend skv. lánakerfi	113,7	140,1	165,7	186,9	216,0	259,0	317,0	392,0	493,0	662,0	932,0	1.192	1.614	2.359	3.747	5.691	9.348
Erlend skuldastaða, hr.	22,5	21,8	28,5	59,3	121,0	109,0	93,0	113,0	128,0	174,0	446,0	826	1.053	1.423	2.410	3.321	6.066
Lánakerfisheild	136,2	161,9	194,2	246,2	337,0	368,0	410,0	505,0	621,0	836,0	1.378,0	2.018	2.667	3.782	6.157	9.012	15.414
Hlutföll, %:																	
Af innlendum:																	
Verðtryggð	3,6	5,4	7,4	9,3	8,0	8,9	9,7	4,8	6,6	7,8	10,9	13,3	15,3	17,2	19,4	24,5	34,6
Óverðtryggð	96,4	94,6	92,6	90,7	92,0	91,1	90,3	95,2	93,4	92,2	89,1	86,7	84,7	82,8	80,6	75,5	65,4
Af lánakerfisheild:																	
Innlend:	83,5	86,5	85,3	75,9	64,1	70,4	77,3	77,6	79,4	79,2	67,6	59,1	60,5	62,4	60,9	63,1	60,6
Verðtryggð	3,0	4,7	6,3	7,1	5,1	6,3	7,5	3,7	5,2	6,2	7,4	7,9	9,2	10,7	11,8	15,5	21,0
Óverðtryggð	80,5	81,9	79,0	68,8	59,0	64,1	69,8	73,9	74,2	73,0	60,3	51,2	51,3	51,6	49,0	47,6	39,7
Erlend, gengistryggð	16,5	13,5	14,7	24,1	35,9	29,6	22,7	22,4	20,6	20,8	32,4	40,9	39,5	37,6	39,1	36,9	39,4

Tafla 5. Lánskjaragreining lánakerfisins 1964-1996

Blað 2. frh.	Milljónir Nýkróna í árslok															
	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996
Gengistryggð útlán:																
Markaðsverðbréf	0	0	0	40	102	133	154	238	248	130	10	8	394	1.559	4.194	4.504
Fjárf.lánasj.	1.460	3.010	5.071	7.938	9.245	12.272	15.685	23.224	32.370	32.234	35.373	40.656	46.779	45.485	41.021	40.697
Bankar og sparisjóðir	2.060	4.285	12.002	19.102	23.058	22.459	30.813	46.504	58.815	52.437	54.768	60.710	64.017	56.600	42.444	56.501
Gengistr. alls	3.520	7.294	17.073	27.079	32.404	34.864	46.652	69.966	91.434	84.801	90.151	101.373	111.190	103.644	87.659	101.702
Frádr.:																
Milliviðskipti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	386	421	414	430
Gengistryggð bein útlán	3.520	7.294	17.073	27.079	32.404	34.864	46.652	69.966	91.434	84.801	90.151	101.373	110.804	103.223	87.245	101.272
Samtals:																
Útlán alls	18.375	33.089	62.015	85.093	117.465	150.619	207.419	285.052	388.864	453.313	541.561	608.641	686.462	733.998	788.799	888.423
Frádr.:																
Milliviðsk. alls	0	0	0	0	659	1.421	4.341	10.459	16.756	25.526	44.652	61.443	83.993	105.281	125.358	150.303
Bein útl. alls:	18.375	33.089	62.015	85.093	116.806	149.198	203.078	274.593	372.108	427.787	496.909	547.198	602.469	628.717	663.441	738.120
Innlend alls (Vtr.&óvt.)	14.855	25.795	44.941	58.014	84.402	114.334	156.426	204.627	280.674	342.986	406.758	445.825	491.665	525.494	576.196	636.848
Innl. skv. lának.	15.429	25.868	47.912	62.242	91.221	119.824	170.173	223.974	297.770	353.881	419.807	456.980	499.203	545.339	590.557	650.454
Erlend skuldast., hr.	8.721	21.619	39.126	59.087	73.689	78.210	89.980	124.564	168.626	171.006	185.761	216.907	249.981	239.830	241.111	242.266
Lánakerfis- heild	24.150	47.487	87.038	121.329	164.910	198.034	260.153	348.538	466.396	524.887	605.568	673.887	749.184	785.169	831.668	892.720
Hlutföll, %: Af innlendum:																
Verðtryggð	46,4	59,8	73,6	68,5	76,3	71,6	78,9	80,0	78,3	78,4	77,8	76,8	76,7	81,9	81,3	80,1
Óverðtryggð	53,6	40,2	26,4	31,5	23,7	28,4	21,1	20,0	21,7	21,6	22,2	23,2	23,3	18,1	18,7	19,9
Af lánakerfisheild:																
Innlend:	63,9	54,5	55,0	51,3	55,3	60,5	65,4	64,3	63,8	67,4	69,3	67,8	66,6	69,5	71,0	72,9
Verðtryggð	29,7	32,6	40,5	35,1	42,2	43,3	51,6	51,4	50,0	52,9	53,9	52,1	51,1	56,9	57,7	58,3
Óverðtryggð	34,2	21,9	14,5	16,2	13,1	17,2	13,8	12,8	13,9	14,5	15,4	15,7	15,5	12,6	13,3	14,5
Erlend, gengistr.	36,1	45,5	45,0	48,7	44,7	39,5	34,6	35,7	36,2	32,6	30,7	32,2	33,4	30,5	29,0	27,1

Tafla 6. Vaxtakjör bindifjár í Seðlabanka og verðtryggðir og hliðstæðir vextir

Gilda frá: <u>Vextir bindifjár og 12 m.innlánsskrt.</u>								
1960:24. 2.		10,5			<u>Innstæður á uppsagnarreikningi</u>			
1961: 1. 1.		9,0			<u>45 daga</u>	<u>90 daga</u>	<u>180 daga</u>	<u>1 ár</u>
1963:20. 1.		9,0			7,0	8,0	8,5	9,0
<u>Vaxtaálag bindifjár á meðalv. innlána</u>								
1. 4.		1,0			7,0	8,0	8,5	9,0
1965: 1. 1.		1,0			6,0	7,0	7,5	8,0
	<u>Hærra</u>	<u>Þrepamörk</u>	<u>Lægra</u>					
	<u>þrep %</u>	<u>millj.Gkr.</u>	<u>þrep %</u>					
1966: 1. 1.	2,25	20	1,75		7,0	8,0	8,5	9,0
1973: 1. 5.	2,25	20	1,75		...	11,5	12,0	...
1974: 1. 8.	3,50	20	2,50		...	15,5	16,0	...
1976: 1. 1.	2,25	20	1,25		<u>Vaxtaaukareikningar</u>			
1977: 1. 1.	3,25	20	2,25		<u>12 mán.</u>	<u>24 mán.</u>		
21.11.	3,25	20	2,25		29,0	30,0		
1978:21. 2.	3,25	60	2,25		32,0	33,0		
					<u>Innstæður á uppsagnarreikningi</u>			
1979: 1. 1.	3,25	100	2,25		<u>2 mán.</u>	<u>9 mán.</u>	<u>18 mán.</u>	
1979: 1. 6.	3,25	100	2,25		27,5	34,5	35,5	
1. 9.	3,25	100	2,25		32,5	39,5	40,5	
1.12.	3,25	100	2,25		36,5	43,5	44,5	
1980: 1. 6.	3,25	100	2,25	Verðtryggð	40,5	46,0	47,0	
					<u>Verðtryggðir reikningar</u>			
					<u>12 mán.</u>			
1. 7.	3,25	100,0	2,25	<u>innláns-binding</u>				2,0
					<u>3 mán.</u>			
1981:21. 3	3,25	<u>Millj. Nýkr.</u>	1,0	2,25	2,0	38,0	...	2,5
11. 6.	3,25	1,0	2,25	2,0	37,0	2,5
1982: 1 1.	3,25	4,0	2,25	2,0	37,0	2,5

Tafla 6. Vaxtakjör bindifjár í Seðlabanka og verðtryggðir og hliðstæðir vextir

Frh.

Gilda frá:	Verðtryggð innláns- binding				Verðtryggðir reikningar			
					3 mán.	3 mán.	6 mán.	
1982:	<u>Skráðir fullir vextir bindifjár</u>							
21. 6.	41,0	4,0	35,0	2,0	37,0	0,0	2,0	
1.11.	41,0	4,0	35,0	2,0	45,0	0,0	2,0	
1983: 1. 1.	40,0	6,0	34,2	2,0	45,0	<u>1 mán.</u>		
21. 9.	40,0	6,0	34,2	2,0	37,0	0,0	2,0	
21.10.	40,0	6,0	34,2	2,0	34,0	0,0	2,0	
21.11.	40,0	6,0	34,2	2,0	30,0	0,0	2,0	
21.12.	40,0	6,0	34,2	2,5	23,0	0,0	2,5	
1984:21. 1.	18,4	6,0	12,4	2,5	17,0	0,0	2,5	
11. 5.	18,4	6,0	12,4	3,0	17,0	0,0	3,0	
11. 8.	18,4	6,0	12,4	3,0	19,0	0,0	3,0	
	<u>Ein vaxtakjör óverðtr. bindifjár</u>							
1985: 1. 1.		25,0		2,0	30,0	0,0	2,0	
11. 5.		22,0		2,0	28,0	0,0	2,0	
1986: 1. 3.		14,0		2,0	20,5	2,0	4,0	
1. 4.		10,0		2,0	...	2,0	4,0	
21.11.		11,0		2,0	3 mán. innstæðubréf	2,0	4,0	
21.12.		11,0		2,0	með skiptikjörum	2,0	4,0	
	<u>Allt bindifé verðtryggt</u>				<u>Verðtryggð</u>		<u>Óverðtryggð</u>	
1987: 1. 3.		0,0			6,0	20,0	2,0	
21. 5.		0,0			7,5	24,0	2,0	
Ársmeðaltal		0,0			6,9	26,6	2,0	
1988: 1. 3.		2,0			7,5	30,0	2,0	
21. 6.		2,0			...	36,0	...	
Ársmeðaltal		1,7			7,5	28,6	2,0	
1989:Ársmeðt.		2,0			...	21,9	...	
					<u>Óverðtryggð innstæðubr.</u>			
					<u>1 mán.</u>	<u>3 mán.</u>		
!990:Ársmeðt.		2,0			11,3	11,4	...	
1991:Ársmeðt.		2,0			13,7	13,9	...	
1992: 1.12.		2,0			<u>45 daga</u>	<u>90 daga</u>	...	
Ársmeðaltal		2,0			8,8	9,3	...	
1993: 1. 1.		3,5			8,5	8,5	...	
1. 4.		5,0			7,5	7,5	...	
Ársmeðaltal		4,6			7,3	7,3	...	
1994: 1. 1.		3,5			4,8	4,8	...	
Ársmeðaltal		3,5			4,2	4,3	...	
1995:Ársmeðt.		3,5			4,7	5,0	...	
1996:Ársmeðt.		3,5			4,8	5,0	...	